

Handläggning av ekonomiskt bistånd

IFO

Dokumenttyp Riktlinje för handläggning	Förvaltning FO omsorg, IFO
Ämnesområde Ekonomiskt bistånd	
Ägare/ansvarig Enhetschef IFO/Vuxenenhet	
Antagen av /Dnr KS 2015-11-25 § 299 (KS/2015:1872)	Antagningsdatum 2015-11-25
Revisions datum	Giltig fr.o.m. 2016-01-01

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Inledning	4
Rätten till bistånd	6
Ekonomiskt bistånd 4 kap 1 § SoL.....	6
Bistånd till livsföring i övrigt enligt 4 kap 1 § SoL.....	6
Bistånd som förskott på förmån.....	6
Annat ekonomiskt bistånd enl. 4 kap 2 § SoL.....	6
Riksnorm enl. 4 kap 3 § SoL.....	7
Särskilda skäl till förhöjt resp. sänkt försörjningsstöd.....	7
Villkor om deltagande i kompetenshöjande verksamhet enligt 4 kap 4 § SoL.....	8
Arbetsmarknadsinsatser.....	9
Barnperspektivet enl. 1 kap 2 § SoL.....	9
Jobbstimulans enl. 4 kap 1 b § SoL.....	9
Återkrav enl. 9 kap 1 & 2 §§.....	10
Avslag och överklagan enl. 16 kap 3 § SoL.....	10
Bistandsgrupper	11
Fastställande av bistandsbehov	22
Beräkningsperiod.....	22
Beräkningsunderlag.....	23
Inkomster.....	23
Normöverskott från föregående månad.....	27
Hemmaboende barns inkomster/disponibla medel.....	27
Realiserbara tillgångar.....	27
Jobbstimulans enl. 4 kap 1 b § SoL.....	29
Normer för beräkning av försörjningsstöd enl. 4 kap 1 § SoL	31
Fritidspeng för barn i familjer med försörjningsstöd.....	32
Akuta nödsituationer	35
Tilläggsbelopp till normen för försörjningsstöd enl. 4 kap 3 § SoL	36
Bostad.....	36
Hemförsäkring.....	41
Arbetsresor.....	41
Fackföreningsavgift.....	42
Livsföring i övrigt	43
Läkarvård, mediciner samt sjukresor och annan sjukvårdande behandling.....	43
Tandvård.....	44
Glasögon/linser.....	45
Hemutrustning.....	45
Spädbarnsutrustning.....	47

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Extra klädbidrag	47
Legitimation	47
Cykel.....	47
Resor	48
Flyttkostnader	49
Telefonkostnader.....	50
Barnomsorgsavgift	50
Avgifter inom omsorgerna för äldre och funktionsnedsatta	50
Reparationskostnader för lägenhet	50
Reparationskostnader för bil	51
Kostnad för pass eller annan resehandling.....	51
Avgift för ansökan om svenskt medborgarskap.....	51
Avgift för ansökan om uppehållstillstånd.....	51
Fickpengar vid institutionsvård.....	51
Begravningskostnader.....	51
Dödsboanmälan	53
Rehabiliterande insatser/Riktat bistånd	53
Högtidspeng.....	53
Skulder	54
Avsteg ifrån gällande riktlinjer enligt 4 kap 1 o 2 §§ SoL	57
Bedrägeri.....	57

Inledning

Handläggning av ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd i Orust kommun utgår från Socialtjänstlagen SoL 2001:453, socialstyrelsens allmänna råd, handbok för ekonomiskt bistånd samt meddelandeblad och rättspraxis. Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd i Orust Kommun skall ses som vägledande dokument och komplettera Kommunstyrelsens delegeringsordning.¹

Handläggning av ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd skall ske utifrån respekt för den sökande och en tro på människans egna resurser. I kontakten med Individ- och familjeomsorgen gällande ansökan om ekonomiskt bistånd skall den sökande ges information om möjliga insatser eller annat stöd som finns att tillgå inom kommunen, för att öka den sökandes möjligheter att komma till självförsörjning.

En ansökan om ekonomiskt bistånd är inte kravlös. En individuell bedömning skall göras i varje enskilt ärende så att de krav som ställs är rimliga. Krav skall ställas utifrån den enskildes förmåga och inte vara av sådan utformning att de blir kränkande eller diskriminerande. Ett krav som dock bör ställas på alla som ansöker om ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd är att de aktivt skall bidra till den ekonomiska utredningen som görs i samband med ansökan, då den ekonomiska utredningen skall ligga till grund för att rätt beslut fattas och bidra till att öka den sökandes möjlighet att uppnå självförsörjning.

Personer som kommer i kontakt med Individ- och familjeomsorgen skall bemötas med respekt och värdighet och känna att de blivit väl mottagna även om en eventuell ansökan om ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd lett till avslag. De handläggare som möter den enskilde skall utgå ifrån att den enskilde tar ansvar för sin ekonomi och önskar medverka till att förändra sin situation. Förhållningssättet hos handläggare som möter den enskilde skall präglas av de värderingar socialtjänstlagen ger uttryck för.

”Sambällets socialtjänst skall på demokratins och solidaritetens grund främja människornas

- ekonomiska och sociala trygghet,

- jämlikhet i levnadsvillkor,

- aktiva deltagande i samhällslivet.

Socialtjänsten skall under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupper egna resurser.

Verksamheten skall bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet.”²

Då personer vänder sig till Individ- och familjeomsorgen med en ansökan om ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd befinner de sig ofta i en pressad situation och kan därav vara blockerade i sin förmåga att ta till sig kunskap och information. Det är därför av stor vikt att handläggare bemöter dem med lyhördhet och flexibilitet. Handläggare ska vara tydlig i sitt budskap och kontrollera att informationen som ges uppfattas korrekt och att de krav Individ- och familjeomsorgen ställer på eget ansvar samt inlämnat underlag för utredning, inte missuppfattas. Ett positivt möte mellan den sökande och handläggare hos Individ- och familjeomsorgen är avgörande för ett framgångsrikt socialt arbete.

Som ett första led i kontakten med Individ- och familjeomsorgen skall ett mer ingående samtal hållas för att utreda helhetsbilden av den sökandes ekonomi/situation. Efter den första kontakten skall handläggare upprätthålla en tät, kontinuerlig kontakt för uppföljning av beviljade insatser.

I samband med ansökan om ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd ställer Individ- och familjeomsorgen krav på den enskilde att denne skall vara anmäld på arbetsförmedlingen samt vara aktivt arbetssökande (om inte sjukdom föreligger). Att vara aktivt arbetssökande likställs också med deltagande i ett av Individ- och familjeomsorgens program eller annan aktivitet vid arbetsmarknadsenheten i Orust Kommun.

Att vara aktivt arbetssökande innebär att sökande måste söka alla de arbeten som denne, utifrån förmåga, har möjlighet att utföra. Sökande måste söka arbete inom både den egna kommunen samt kommuner inom

¹ Alla interna dokument som hänvisas till i skriften finns att hämta på intranätet OGAP.

² Socialtjänstlagen (SoL) 1 kap 1 §

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

pendlingsavstånd (den som varit arbetssökande en tid kan också få tänka sig att flytta till arbete, den bedömningen bör göras tillsammans med Arbetsförmedlingen). Sökanden måste också acceptera att söka arbete inom branscher som den enskilde egentligen inte önskar arbeta med långsiktigt eller arbeten som sökande känner sig överkvalificerad för. Handläggare skall aktivt stödja sökande till deltagande i de arbetsmarknadspolitiska åtgärder som finns att tillgå, i nära samverkan med Arbetsförmedlingen och/eller andra myndigheter som är av betydelse för sökandes möjligheter.

Individuella genomförandeplaner för att nå självförsörjning, skall upprättas tillsammans med den enskilde om det inte är uppenbart att behovet av bistånd endast är tillfälligt. Genomförandeplanen skall ha till syfte att beskriva de åtgärder som krävs för att möjliggöra att sökande kommer till självförsörjning. Genomförandeplanen skall tydligt visa på övergripande mål och vilka åtgärder som behöver vidtas för att öka förutsättningarna att inte bli beroende av bidrag över en längre period. Handläggare ansvarar för att kontinuerlig uppföljning av genomförandeplanen sker och att den revideras efter hand som situationen för sökande förändras. Det skall finnas en tydlig överenskommelse om vad sökanden eller socialtjänsten skall göra till nästa besök. Handläggare ansvarar också för att god dokumentation förs gällande utredning, bedömning, genomförandeplan samt beslut och andra händelser av betydelse för sökandes kontakt med Individ- och familjeomsorgen.

Handläggare av försörjningsstöd på Individ- och familjeomsorgen i Orust kommun ansvarar gemensamt för att systematisk uppföljning sker inom verksamheten och att ärenden aktualiseras och avslutas inom rimlig tid. Handläggare och chef har handläggartreffar en gång i veckan för diskussion gällande aktuella ärenden, rutiner och bedömningar i enskilda ärenden. Handläggartreffarna har till avsikt att bidra till upprätthållande av gemensamma referensramar och arbete mot, för verksamheten, uppsatta mål.

Rätten till bistånd

Individ- och familjeomsorgens verksamhet skall bedrivas med utgångspunkt i respekten för människor och deras rätt till självbestämmande och integritet, då verksamheten har till syfte att ge stöd och hjälp till kommunens invånare. En utredning gällande ansökan om ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd skall utifrån detta, begränsas till att omfatta enbart det som är av betydelse för att prövning skall kunna ske av den enskildes behov. Rätten till bistånd regleras i Socialtjänstlagen (2001:453).

Ekonomiskt bistånd 4 kap 1 § SoL

”Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt.”

*” Den enskilde skall genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet skall utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.”*³

Ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd är avsett att vara ett yttersta skydds nät för enskilda individer eller familjer med tillfälliga ekonomiska bekymmer och det är endast den som inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt som har rätt till bistånd för sin försörjning. Rätten till bistånd är inte kravlös utan den som söker skall, utifrån den egna förmågan, själv göra vad denne kan för att bidra till den egna försörjningen. Personer som bedöms vara arbetsföra är skyldiga att söka arbete. I skyldigheten att söka arbete ingår också att delta i arbetsmarknadspolitiska och arbetsrehabiliterande åtgärder.

Sökande måste också utnyttja alla de möjligheter som står till buds för att kunna nå självförsörjning vilket bland annat innebär att söka alla de förmåner och ersättningar man har rätt till. Även bankmedel och andra realiserbara tillgångar bör tas i bruk innan rätt till bistånd inträder.

Bistånd som beviljas en sökande skall vara av sådan omfattning att sökande tillförsäkras en skälig levnadsnivå och ges möjlighet att leva ett självständigt liv.

Bistånd till livsföring i övrigt enligt 4 kap 1 § SoL

Med begreppet ”livsföring i övrigt” avses de utgifter som ingår i beräkningen för en skälig levnadsnivå men som inte förekommer så ofta. Exempel på sådana kostnader kan vara läkarvård, tandvård, barnomsorgsavgift, glasögon, hemutrustning m.m.⁴

Bistånd som förskott på förmån

Bistånd som förskott på förmån beviljas enl. 4 kap 1 § SoL och kan bli aktuellt för den som sökt men ännu inte beviljats förmån i de fall sjukpenning eller annan inkomst inte täcker behoven.

Socialnämndens rätt att få ersättning för utgivet bistånd regleras i Socialförsäkringsbalken. Framställan till Försäkringskassan görs på särskild blankett. Sökande skall informeras om att biståndet lämnas som förskott på sökt förmån. Se särskilda rutiner för förskott förmån/återkrav.

Annat ekonomiskt bistånd enl. 4 kap 2 § SoL

*”Socialnämnden får ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det.”*⁵

³ Socialtjänstlagen (SoL) 4 kap 1 §

⁴ Prop. 2000/01:80 sid. 92

⁵ 4 kapitlet 2 § SoL

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Bestämmelsen ger kommunen befogenhet, men ingen skyldighet, att utge bistånd i andra fall än vad som omfattas av 1 §. Nämnden får således bevilja bistånd utöver skälig levnadsnivå om särskilda skäl föreligger. En ansökan om bistånd skall alltid prövas med stöd av bestämmelserna enl. 4 kap 1 § SoL. Exempel på bistånd enligt 4 kap 2 § SoL är bistånd till skulder.

Bistånd som beviljats utifrån 4 kap 2 § SoL kan enbart överklagas genom laglighetsprövning då dessa inte är överklagningsbara med förvaltningsbesvär. Ett positivt beslut enligt 4 kap 2 § SoL skall alltid föregås av ett avslagsbeslut enligt 4 kap 1 § SoL.

Riksnorm enl. 4 kap 3 § SoL

”Försörjningsstöd lämnas enl. 4 kap 3 § SoL för skäliga kostnader till:

- livsmedel
- kläder och skor
- lek och fritid
- förbrukningsvaror
- hälsa och hygien
- dagstidning
- telefon, tv-avgift

Denna del beräknas enligt vad regeringen föreskriver i en för hela riket gällande norm (riksnorm). (Riksnormen regleras i 2 kap 1 § Socialtjänstförordningen 2001:937). Individ- och familjeomsorgen i Orust kommun tillämpar riksnormen i sin bedömning av bistånd. I förekommande fall kan kostnad för internetuppkoppling ersätta kostnader för dagstidning, då man med en internetuppkoppling har möjlighet att läsa dagstidningar på internet.

Riksnormen för ett hushåll utgör summan av de personliga kostnaderna för samtliga medlemmar i hushållet och de gemensamma hushållskostnaderna.

Bistånd enligt 4 kap 3 § SoL lämnas också för bl.a.

- boende
- hushållsel
- arbetsresor
- hemförsäkring
- medlemskap i fackförening samt arbetslöshetskassa.

Denna del beslutas av kommunen och posterna redovisas i riktlinjerna under separata rubriker. Om det finns särskilda skäl, kan socialnämnden beräkna kostnader till högre eller lägre nivå.

Särskilda skäl till förhöjt resp. sänkt försörjningsstöd

Riksnormen får frångås om särskilda skäl föreligger. Exempel då rätt till förhöjda kostnader kan föreligga:

- Då sökande är i behov av fördyrad specialkost utifrån sin hälsa (se avsnitt Livsmedel).

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

- Om sökande betalar avgift för skolmåltider.
- Om sökande på grund av funktionsnedsättning eller andra skäl har svårighet att upprätthålla kontakten med andra människor eller delta i samhällslivet och därför har extra utgifter för ex. telefon, tidning eller fritidsaktiviteter som inte täcks av annat stöd så som handikappersättning eller vårdbidrag.
- Om det är en förutsättning för att en förälder skall kunna ha umgänge eller kontakt med sitt barn i en rimlig omfattning och därför har extra utgifter för exempelvis lek och fritid samt telefon.
- Om den enskilde har ett tillfälligt och specifikt behov av kläd- och/eller sko inköp på grund av snabbväxande barn eller stor vikt ökning/minskning.
- Vid långvarigt försörjningsstöd (över 10 månader) där barnperspektivet bör beaktas utifrån barns speciella behov.

En sänkning av nivån kan komma ifråga då en sökande hamnat i akut nödsituation och därför endast är i behov av tillfälligt bistånd för att reda upp sin situation. En sänkning kan också vara aktuell om en person uppenbarligen inte har kostnader som omfattas av riksnormen eller då faktiska kostnader är lägre än den nivå riksnormen utgår ifrån eller om den sökande enbart har för avsikt att vistas i kommunen under en kortare period.

Villkor om deltagande i kompetenshöjande verksamhet enligt 4 kap 4 § SoL

”Socialnämnden får begära att den som får försörjningsstöd under viss tid skall delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat erbjudas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Den praktik eller kompetenshöjande verksamhet som avses i första stycket skall syfta till att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten skall stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning. Den skall utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar.

Socialnämnden skall samråda med Arbetsförmedlingen innan beslut fattas enligt första stycket.”⁶

Socialnämnden kan efter individuell prövning kräva att personer med ekonomiskt bistånd deltar i praktik eller kompetenshöjande verksamhet. Bestämmelsen skall dock inte tillämpas vid arbetshinder som för exempel allvarliga missbruksproblem eller allvarlig psykisk ohälsa. I fall då missbruk eller psykisk ohälsa är aktuella skall dessa problem hanteras först. I vissa fall kan dock praktik eller kompetenshöjande verksamhet vara ett led i arbetet att bryta ett begynnande missbruk och kan då beviljas som ett komplement till andra insatser.

Ledighet från arbete/praktik

Personer med praktik enligt 4 kap 4 § SoL kan beviljas sommarledighet från sin praktikplats utan frånvaroavdrag. Ledigheten skall godkännas i förväg och i samråd med praktikplatsen. Om praktikperioden varat mer än 9 månader beviljas 4 veckors ledighet, praktik 3-9 månader med 2 veckors ledighet. Vid kortare praktikperiod beviljas ingen ledighet.

⁶ Socialtjänstlagen (SoL) 4 kap 4 §

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Nedsättning av försörjningsstödet enl. 4 kap 5 § SoL

”Om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som anvisats enligt 4 §, får fortsatt försörjningsstöd vägras eller nedsättas. Detsamma gäller om han eller hon utan godtagbart skäl uteblir från praktiken eller den kompetenshöjande verksamheten.”

Godtagbara skäl för att vägra delta i anvisad praktik kan för exempel vara att den föreslagna aktiviteten är olämplig utifrån den sökandes individuella förutsättningar. Dock bör de godtagbara skäl för rätt till att vägra deltagande utredas noggrant, då anvisad praktik skall vara anpassad utifrån den sökandes individuella behov med avsikt att vara ett led i en längre planering som sökande förutsätts ha medverkat till.

Godtagbara skäl för att utebli ifrån anvisad praktik kan vara egen sjukdom eller sjukdom hos hemmavarande barn, besök på Individ- och familjeomsorgen, arbetsförmedling, studievägledare eller annan myndighet/person som är av betydelse för den enskildes planering mot självförsörjning.

Vid upprepad frånvaro ifrån anvisad praktik, utan godtagbara skäl, kan rätten till bistånd enligt 4 kap 1 § SoL upphöra helt. Sökande som riskerar att få helt nedsatt försörjningsstöd bör vid upprepade tillfällen informeras om vad denne riskerar innan rätt till bistånd enligt 4 kap 1 § SoL nekas.

Arbetsmarknadsinsatser

Arbetsmarknadspolitiska program är under ständig förändring. För aktuella uppgifter om vilka åtgärder, program eller andra insatser som kan erbjudas via Arbetsförmedlingen, se deras hemsida på www.arbetsformedlingen.se

Barnperspektivet enl. 1 kap 2 § SoL

”Vid åtgärder som rör barn skall barnets bästa särskilt beaktas.”
*”Med barn anses varje människa under 18 år.”*⁸

I varje enskilt beslut gällande familjer med barn skall barnets situation uppmärksammas. Om ett beslut får allvarliga konsekvenser för barn, exempelvis vid bostadsbyte eller avstängning av el, är det av särskild vikt att dokumentera vilka överväganden som gjorts utifrån ett barnperspektiv och hur detta påverkat bedömningen av ansökan⁹. Orust kommun har en checklista för hur ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd ur ett barnperspektiv bör hanteras.¹⁰

Jobbstimulans enl. 4 kap 1 b § SoL

Jobbstimulans är en beräkningsregel som innebär att sökande som varit aktuell för ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd under en period av minst 6 månader, vid en anställning, har rätt till att behålla 25 % av sin lön under en period av 24 månader, utöver gällande bidragsnorm. Detta gäller även om sökande flyttat ifrån en kommun till en annan. Sökande skall under sådana omständigheter inkomma med intyg som styrker att denne erhållit bistånd i annan kommun eller lämna sekretesslättnad för kontakt med den tidigare kommunen.

⁷ Socialtjänstlagen (SoL) 4 kap 5 §

⁸ Socialtjänstlagen (SoL) 1 kap 1 §

⁹ Prop. 1996/97:124 sid.100

¹⁰ Bilaga 3. Checklistan finns också på intranätet OGAP med titeln *Ek, Barnperspektiv försörjningsstöd, checklista*

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Återkrav enl. 9 kap 1 & 2 §§

Individ- och familjeomsorgen har rätt att återkräva beviljat bistånd enl. 9 kap 1 & 2 §§ som sökande erhållit enl. 4 kap 1 § SoL, om det har lämnats till sökande som förskott på förmån eller om bistånd har erhållits med villkor om återbetalning. Sökande skall vara informerad om att bistånd lämnas med villkor om återbetalning och erhålla beslut innehållande uppgifter som ligger till grund för beslutet. Beslutet skall vara skriftligt och sökande skall underteckna en återbetalningsförbindelse. Rutiner för förskott förmån/återkrav finns på OGAP.

Individ- och familjeomsorgen kan också återkräva bistånd enligt 9 kap 1 § SoL om sökande lämnat oriktiga uppgifter eller genom underlåtenhet att inlämna uppgifter, orsakat att ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd betalats ut obehörigen eller med för högt belopp. Likaså om sökande uppburit ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd med ett allt för högt belopp och skäligen borde ha insett detta.

Avslag och överklagan enl. 16 kap 3 § SoL

Enligt 16 kapitlet 3 § SoL kan beslut i fråga gällande försörjningsstöd enl. 4 kap 1, 3-5 §§ SoL överklagas hos Förvaltningsrätten. Sökande har rätt att överklaga ett beslut om det helt eller delvis går henne eller honom emot. Sökande skall informeras om sina rättigheter att överklaga fattat beslut, likaså att delvis överklagan kan ske gällande storleken på eventuellt beviljat bistånd om detta inte motsvarar vad han/hon anser sig behöva. Eventuellt avslag på ansökan skall lämnas skriftligen till sökande med motivering samt beslutshänvisning.

Om sökande önskar överklaga ett beslut skall sökande inkomma med en skriftlig överklagan till Individ- och familjeomsorgen inom 3 veckor från den dag sökande tagit del av beslutet. När överklagan inkommit skall ny bedömning göras utifrån de skäl som sökande anför. Om Individ- och familjeomsorgen anser att beslut som fattats inte bör ändras skall handläggare skicka inlämnad överklagan till Förvaltningsrätten för prövning skyndsamt, senast inom en vecka.

Bistånd som beviljats enligt 4 kap 2 § SoL kan inte överklagas genom Förvaltningsbesvär, utan endast genom kommunalbesvär. Ansökan skall dock behandlas enl. förvaltningslagens regler. En manual för överklaganden finns i Procapita.

Biståndsgrupper

Arbetslösa

Förutsättning för att bistånd skall beviljas för sökande som är arbetslös är att sökande står till arbetsmarknadens förfogande, är anmäld på arbetsförmedlingen samt är aktiv i sitt arbetssökande genom att söka alla de arbete sökande, utifrån den egna kompetensnivån, har möjlighet att söka och/eller deltar i, av socialnämnden anvisad aktivitet.

Att stå till arbetsmarknadens förfogande innebär också att acceptera arbete utanför hemkommunen med pendlingsavstånd eller att delta i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Godtagbart pendlingsavstånd är tid utanför arbetstid som tillsammans med arbetstid uppgår till, som mest, 12 timmars arbetsdag. Undantag kan göras om den sökande är ensamstående med barn och pendlingen innebär att arbetsdagarna inklusive restid blir alltför lång ur ett barnperspektiv. Detta får bedömas från fall till fall, utifrån barnets ålder, restid osv.

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder som kan vara aktuella är bl.a.

- arbetsmarknadsutbildning
- jobb- och utvecklingsgaranti
- arbetsrehabiliterande åtgärder
- grundutbildning i Svenska (SFI)
- andra delar av särskilda introduktionsprogram för invandrare som syftar till att förbereda och underlätta invandrarens inträde på arbetsmarknaden.
- Praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet enl. 4 kap 4 § SoL

Den som på grund av uppenbart självförvällad arbetslöshet och därför inte kan klara sin försörjning har i regel inte rätt till ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd. Detta gäller även sökande som avvisat arbetsmarknadsåtgärder som erbjudits. Socialtjänstens villkor är restriktivare än arbetslöshetsförsäkringens när det kommer till möjligheten att avstå från anvisat arbete. Om en sökande vägrat ta anvisat arbete skall ansökan avslås. Undantagsvis kan bistånd beviljas om särskilda skäl föreligger.

Sökande som är arbetslös och därav ansöker om ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd skall i samband med ansökan kunna visa på att han/hon varit aktivt arbetssökande och därmed gjort vad han/hon kunnat för att lösa sin ekonomiska situation. Sökanden skall ha följt planen som Arbetsförmedlingen gjort upp, samt den genomförandeplan som gjorts upp av socialsekreteraren och den sökande. I den ingår ofta att redovisa ett antal sökta arbeten. Under vissa perioder ökar möjligheterna till visstidsanställningar varpå kravet på antal sökta arbeten, i perioder, kan komma att vara högre. Genomförandeplanen skall därför ses över ofta.

Etableringsärenden som inte har medverkat till att upprätta en etableringsplan eller inte följer den etableringsplan som gjorts upp, har heller ej rätt till ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd. Undantag är de så kallade "glapparna", det vill säga de personer som befinner sig emellan upprättande av etableringsplan och en första utbetalning via Försäkringskassan. Undantagna är också de som pga ohälsa eller föräldraledighet inte kan delta i en etableringsplan.

Deltagande i praktik eller kompetenshöjande verksamhet enl. 4 kap 4 § SoL

Praktik eller kompetenshöjande verksamhet skall erbjudas alla sökande som kommer i kontakt med Individ- och familjeomsorgen, vid behov, utifrån ansökan om ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd om det inte är uppenbart att behovet är av tillfällig/kortvarig karaktär eller att aktivitet kunnat erbjudas av arbetsförmedlingen. Erbjudande av praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet skall ske i samråd med handläggare på Arbetsförmedlingen utifrån sökandes behov och förmåga och syfta till att förhindra passivering av ett långvarigt biståndsmottagande och utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv.

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Ungdomar mellan 18-30 år och som inte har någon aktivitet via arbetsförmedlingen kan hänvisas till en kontakt med Arbetsmarknadsenhetens konsulent, som kan hjälpa till med att se över CV och personligt brev, samt ge vägledning gällande arbetsökande. Komvux studievägledare kan ge en mer utökad vägledning gällande studier.

Under tid som sökande deltar i kompetenshöjande verksamhet genom Individ- och familjeomsorgens försorg skall kontinuerlig kontakt finnas mellan handläggare och den sökande. Sökande skall i samband med ansökan, redovisa närvarorapport, då närvaro i dessa fall ligger till grund för rätten till bistånd. Efter avslutad aktivitet skall uppföljning ske och ny planering göras gemensamt med den sökande, handledare för aktiviteten samt företrädare för Arbetsförmedlingen.

Nedsättande eller vägran av ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd enl. 4 kap 5 § SoL

Om sökande utan godtagbara skäl uteblir eller avböjer att delta i anvisad aktivitet, praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet bör fortsatt försörjningsstöd vägras eller minskas. Godtagbara skäl för att inte vilja delta kan t.ex. vara att den föreslagna verksamheten kräver större fysisk styrka än den sökande besitter eller att verksamheten på annat sätt är olämplig med hänsyn till den sökandes personliga förutsättningar. Godtagbara skäl för att utebli ifrån anvisad verksamhet skall endast godkännas undantagsvis, då anvisad verksamhet, från start, skall ha beviljats utifrån sökandes individuella resurser.

Godtagbara skäl för att utebli från anvisad verksamhet kan också vara sjukdom hos sökande eller hos hemmavarande barn, besök hos Arbetsförmedlingen, Individ- och familjeomsorgen, vårdcentral, studievägledare etcetera, vid sjukdom skall läkarintyg krävas från och med 8:e dagen. Vid tillfällen av upprepade sjukdom kan läkarintyg krävas in per frånvarotillfälle från och med första dagen. Om skälen för frånvaron inte kan accepteras bör det ekonomiska biståndet/försörjningsstödet i första hand sättas ned. Nedsättning av ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd görs med avdrag per frånvarodag. (Den sökandes bidragsnorm/20 dagar).

I undantagsfall kan även ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd vägras helt. Detta kan bl.a. förekomma då sökande vid upprepade tillfällen uteblivit ifrån anvisad verksamhet utan godtagbara skäl och valt att inte vara mer aktivt deltagande trots upprepade samtal med ansvarig handläggare om att fortsatt misskötsamhet kan leda till helt avslag. Även i dessa fall gäller kommunens yttersta ansvar och den sökande måste därför beviljas eller på annat sätt säkerställas medel för det omedelbara uppehållet. Beslut om vägran eller nedsättning av ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd är överklagningsbart.

Kompetenshöjande och rehabiliterande samverkan

Individ- och familjeomsorgen samverkar med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan samt Primärvården gällande sökande som har behov av kontakt med en eller flera myndigheter för att förebygga ohälsa och utestängning ifrån arbetslivet. Samverkan sker inom ramen för OSAM/FINSAM och ger den sökande möjligheten att förändra sin situation med målet att öka sin hälsa, livskvalitet samt den egna försörjningsförmågan. Information om samverkan mellan ovanstående myndigheter finns att finna på www.samverkanvg.se

Sjuka

Sökande som återoppar sjukdom som bakgrund till att denne inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande skall kunna uppvisa ett aktuellt läkarutlåtande/sjukintyg eller liknande som visar på att arbetsoförmåga föreligger. Utan medicinsk bedömning godkänns inte den arbetsoförmåga sökande återoppar. Arbetslösa som är sjuka skall, om det utifrån medicinsk utredning bedöms lämpligt, erbjudas rehabiliterande åtgärder samt lämna in sjukanmälan till Försäkringskassan för att lämplig samverkan kring rehabilitering skall kunna ske. Insatser skall också erbjudas sökande i form av arbetsrehabilitering till lämpligt arbete.

Vid långvarig sjukdom bör frågan om rätt till sjukersättning aktualiseras.

Sökande som är sjukskrivna och därmed bedömts vara tillfälligt oförmögna till arbete skall, för att rätt till bistånd skall bedömas föreligga, medverka till behandling och rehabilitering i syfte att åter igen kunna stå till

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

arbetsmarknadens förfogande. Arbetslösa som är deltidssjukskrivna skall vara aktivt arbetssökande övrig tid eller alternativt delta i, av Individ- och familjeomsorgen, anvisad aktivitet utifrån läkares rekommendation.

Studerande

Vuxna studerande bör normalt sett kunna anses vara självförsörjande genom de stödformer som finns att tillgå i form av olika studiestödsformer inom vårt studiestödssystem. Bistånd till studerande skall beviljas enbart om starka sociala eller medicinska skäl föreligger, om behovet är av tillfällig karaktär eller i akut uppkomna situationer. I bedömningen av om särskilda skäl föreligger skall hänsyn tas till den enskildes möjlighet att kunna försörja sig genom arbete på den reguljära arbetsmarknaden och därmed kan skjuta upp sina studier till dess att möjlighet åter finns att kunna försörja sig på egen hand genom vårt studiemedelssystem. Dock skall en studerande som uppbär studiemedel inte omedelbart tvingas avbryta sina studier om dennes familj blir beroende av bistånd. Enligt Dom i Kammarrätten i Göteborg skall, i de fall biståndsbehovet är tillfälligt eller om en mindre del av studierna återstår (några månader), bistånd utgå till familjens försörjnings under en begränsad tid. I dessa fall skall studiemedlen räknas som inkomst och hänsyn tas till verifierade utgifter för studiematerial.

SOSFS 2013:1

"Om den ena parten studerar och studierna är en förutsättning för den framtida försörjningen, bör socialnämnden inte ställa som villkor för ekonomiskt bistånd att han eller hon avbryter studierna för att stå till arbetsmarknadens förfogande. Om den studerande däremot har faktiska möjligheter att utan studierna få arbete som medför stadigvarande försörjning, kan det vara rimligt att han eller hon söker arbete för att kunna bidra till familjens försörjning. Den studerande bör dock få fullfölja påbörjad termin eller kurs"

[...]

"Socialnämnden bör inte ställa krav på att studiestödet skall räcka under en längre tidsperiod än den som angivits av den utbetalande myndigheten. Socialnämnden bör inte kräva at den som står till arbetsmarknadens förfogande skall börja studera eller återuppta sina studier och ta lån för att själv klara sin försörjning eller livsföring i övrigt"

Studiemedel är avsedda att täcka kostnader för bostad, studiematerial och övriga levnadsomkostnader under studietiden. Av beslutet ifrån CSN framgår vilken period beviljat studiemedel är avsett för. Under ferieuppehåll kan det ibland bli ett glapp mellan utbetalning av studiemedlet och en första lön för feriearbete varpå den studerande kan komma att vara i behov av stöd för denna period. Om så är fallet kan ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd beviljas mot återkrav enligt 9 kap 2 § SoL (beakta också alternativet att beräkna utifrån en lägre norm, då behovet är tillfälligt).

Beräkningsexempel:

Om en termin slutar den 10 juni och den sökande berättigas till bistånd enl. 9 kap 2 § SoL skall bostadskostnaden samt normen för de personliga kostnaderna beräknas för perioden 11-30 juni och i förekommande fall minskas med del av ev. bostadsbidrag.

Undantagna är vuxna som saknar grundskoleutbildning, som bör ha rätt att läsa in denna kompetens med rätt till försörjningsstöd.

Undantagna ifrån huvudregeln är också ungdomar under 21 år som under grundskole- eller gymnasietiden av olika skäl beviljats boende utanför familjehemmet och där föräldrarna inte längre kan fullgöra sin försörjningsskyldighet. Beslut om att bevilja boende utanför hemmet, med ekonomiskt bistånd till försörjningen, för gymnasieungdomar under 21, skall endast fattas i undantagsfall, vid sociala och/eller medicinska skäl. Från och med höstterminen det år då ungdomen fyller 20 år skall förhöjt studiebidrag samt studielån sökas hos CSN för fortsatt försörjning.

Hemmaboende gymnasieungdomar skall ingå i beräkningen av ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd till och med 21 års ålder. Det studiebidrag som den unge uppbär skall dock reducera biståndet, med undantag för eventuellt extra tillägg.

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

För familjer med låga inkomster kan studiebidraget för studerande ungdomar kompletteras med ett inkomstprövat extratillägg. Detta tillägg söks hos CSN och utbetalas tillsammans med studiebidraget. Tillägget har ingen nedre åldersgräns, men kan endast sökas vid gymnasiestudier. Detta tillägg skall aldrig beräknas som inkomst vid en biståndsbedömning. Handläggare skall informera sökande om möjligheten att ansöka om denna riktade förmån ifrån CSN.

Studerande i SFI – svenska för invandrare

För den som studerar SFI och ansöker om ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd krävs det kontinuerlig närvaro samt att studierna bedrivs på heltid för att rätt till bistånd skall föreligga. Vid bedömning av rätt till bistånd skall samma regler gälla som tillämpas för sökande som anvisats praktik eller kompetenshöjande verksamhet enligt 4 kap 4 § SoL.

Sökande som deltar i grundläggande svenska undervisning för invandrare bör kunna få ekonomiskt bistånd/kompletterande försörjningsstöd.

För studier av Svenska som andraspråk (SAS) kan studiemedel sökas, och den som studerar SAS har i allmänhet inte rätt till försörjningsstöd (jfr andra studier över grundskolenivå).

Makar och sammanboende

Makar är enligt lag underhållsskyldiga gentemot varandra och skall under äktenskapet leva utifrån samma standard. Detta gäller även vid registrerat partnerskap eller samboförhållande. I dessa fall skall hushållsmedlemmarnas sammanlagda inkomster ligga till grund för biståndsbedömningen.

Det kan ibland även förekomma andra former av samboende där hushållsgemenskap kan föreligga men inte nödvändigtvis måste göra det, exempelvis mellan vänner, syskon, förälder med hemmaboende vuxet barn. Om det har klarlagts att hushållsgemenskap inte föreligger skall endast de poster som de sammanboende delar på, påverka bidragsberäkningen.

Föräldrar

Förälder till små barn som uppbär ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd har rätt att stanna hemma med sitt/sina barn så länge föräldrapenning kan utgå och först därefter begäras vara aktivt arbetsökande, för att bedömas vara berättigad till bistånd. Man måste som förälder ta ut full föräldrapenning för att kunna beviljas ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd. Förälder kan inte välja att ta ut föräldrapenning på deltid under period som man är i behov av försörjningsstöd. Förälder till små barn som har kvar dagar med föräldrapenning skall i första hand använda dessa innan sökande kan anses vara berättigad till bistånd. Undantaget är de sista tjugo dagarna (fyra veckor), som föräldern bör kunna få spara för framtida inskolning, studiedagar osv.

Observera att båda föräldrarna, inte bara den som är arbetslös eller har lägre lön, skall kunna använda sig av sin möjlighet till att vara hemma med barnet (halva tiden).

Gemensam vårdnad

Då föräldrar har barn/barnet stadigvarande boende hos sig föreligger underhållsskyldighet för den förälder som inte har det. Om ett biståndsbehov föreligger på grund av att den förälder som inte barnet bor stadigvarande hos, inte fullgjort sin underhållsskyldighet skall sökande hänvisas till att söka underhållsstöd från Försäkringskassan. Biståndsbedömningen sker på sedvanligt sätt men den del av beviljat bistånd som skulle ha kunnat täckas med hjälp av underhållsstöd kan beviljas som förskott på förmån enligt 9 kap 2 § SoL. Beslut gällande beviljande av bistånd som förskott på förmån skall vara skriftligt samt klart och tydligt visa på vad återbetalningsskyldigheten grundar sig på.

Växelvist boende

I de fall då föräldrar har växelvist boende om barnet/barnen skall halva barnbidraget upptas som inkomst vid en beräkning av försörjningsstödet storlek och halva normen skall tas upp som utgift. Sökande som har

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

växelvis boende med sina barn bör, om de inte har barnbidrag för barnen, uppmanas att anmäla växelvis boende till Försäkringskassan med önskan om delat barnbidrag.¹¹

Föräldrar som har växelvis boende har också möjlighet att ansöka om ”underhållstöd vid växelvis boende” hos Försäkringskassan och kan genom detta ges möjlighet att erhålla summan av halva underhållsbeloppet.

Umgängesrätt

För sökande som uppbär ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd kan det vara svårt att klara de extra kostnader som umgängesrätten medför varpå bistånd skall utgå utifrån gällande riksnorm för de dagar umgänge föreligger, dock som mest med 6 dagar per månad eller 14 sammanhängande dagar under enstaka tillfällen. Om sökande har barnen under längre tid skall kostnader för umgänge regleras föräldrarna emellan, med barnbidrag och underhållstöd.¹²

Utifrån barns rätt till umgänge med den förälder barnet inte stadigvarande bor hos bör bistånd till umgängesresor beviljas. Bistånd bör beviljas för högst 2 resor per månad med billigaste färdstätt. Barnperspektivet skall alltid beaktas och barnet/barnens grundläggande behov skall vara avgörande för beslutet.

Våldsutsatta kvinnor/män

Enligt Socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt bistånd¹³ bör personer som utsatts för våld eller andra övergrepp särskilt beaktas i bedömningen av rätten till bistånd. Handläggare till sökande som varit utsatt för våld eller andra övergrepp bör vara observant i sitt förhållningssätt och göra en individuell bedömning av de specifika behoven och då eventuellt beräkna kostnader till en högre nivå om sökande har behov av livsmedel, kläder, skor eller telefon m.m. pga. den tvingande situation de befinner sig i.

Sökandens situation utifrån våldsutsattheten skall också utredas, våldet kartläggas och en riskbedömning göras. Om det är aktuellt, skall skyddat boende erbjudas och i en akut situation behöver den sökandes behov av boende tillgodoses genom att bevilja vistelse på kvinnojour eller annat jourboende. För kostnader i samband med vistelse på kvinnojour eller annat jourboende bör bistånd utgå under skälig period. Lyft ärendet med enhetschef för diskussion om hur man skall gå vidare med våldsärendet. I många fall behöver man vara flera handläggare som hjälps åt i en akut situation. Enhetschef kan enligt delegation fatta beslut om vistelse på kvinnojour eller annat akutboende en begränsad period, innan ärendet lyfts till omsorgsutskottet.¹⁴ För mer information om våldsärenden och akuta situationer, se rutindokument för våld i nära relationer.

Om den sökande bedöms ha behov av att flytta bör socialnämnden, i detta fall, ge bistånd beräknat på den nya boendekostnaden samt bevilja bistånd för behövlig hemutrustning vid bosättning om särskilda skäl föreligger för detta. Beräkning av försörjningsstöd görs utifrån de riktlinjer som finns uppsatta, dock kan det i vissa fall vara nödvändigt för den enskilde att inneha ett fordon om denne riskerar att bli utsatt för våld eller andra övergrepp av närstående varpå bil inte skall bedömas som en realiserbar tillgång i alla ärenden.

Undantag från principen att gemensamma tillgångar skall beaktas i en ansökan om ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd bör göras. Ett tidigare normöverskott som den våldsutsatta inte kunnat förfoga över bör inte heller tas med vid beräkningen.

¹¹ se www.forsakringskassan.se

¹² Se dom ang. beräkning av umgängeskostnader, Kammarrätten i Jönköping 2008-04-08, mål nr 1337–1339-06

¹³ SOSF 2013:1

¹⁴ Se Kommunstyrelsens delegeringsordning.

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Barn som utsatts för och/eller bevittnat våld

Om ett barn eller skolungdom i åldern 18-20 år ansöker om ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd på egen hand bör socialnämnden, i de fall då dessa utsatts för våld eller bevittnat våld, bortse ifrån föräldrarnas underhållsskyldighet. Att bevilja ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd till ungdomar utan föräldrarnas medgivande bör dock endast göras i undantagsfall.

Ungdomar i föräldrahem

Ungdomar som har fyllt 15 år har rätt att själva söka ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd. En ansökan från minderårig måste utredas och prövas. Om den unge motsätter sig att kontakt tas med föräldrar eller annan vårdnadshavare kan inte utredning ske varpå ansökan bör avslås på grund av bristfällig utredning. För ungdomar under 18 år, (21 år om de studerar på gymnasienivå) är föräldrar eller annan vårdnadshavare försörjningsskyldiga enligt FB 7 kap 1 §. Om en utredning kan genomföras och beslut fattas att ansökan bör beviljas, skall ärendet föras i, för barnet, upprättad akt.

För ungdomar över 18 år, som inte studerar, skall ansökan behandlas på sedvanligt vis utifrån normen för hemmaboende vuxen. Riktlinjerna för arbetslösa bör iakttas innan bistånd beviljas.

Bistånd för hyra i föräldrahemmet beviljas enbart om den unge haft inkomst tidigare och då betalat hyra till sina föräldrar eller annan vårdnadshavare, eller om föräldrar eller annan vårdnadshavare bor kvar i en större/dyrare bostad än de annars skulle ha gjort.¹⁵

Ungdomar bosatta utanför föräldrahemmet

För ungdomar under 18 år (21 år om de studerar på gymnasieskola) är föräldrarna underhållsskyldiga enligt föräldrabalken 7 kap 1 §. Underhållsskyldigheten föreligger även om den unge flyttat hemifrån. Om inte särskilda skäl föreligger för boende utanför föräldrahemmet bör den unge överväga att flytta hem. (Hänvisning kan ske till CSN och ansökan om inackorderingstillägg).

För gymnasieungdomar som är gifta gäller i första hand make/makas underhållsskyldighet. Om make/maka ej kan fullgöra sin underhållsskyldighet träder förälders underhållsskyldighet in enligt föräldrabalken.

Underhållsstöd/underhållsbidrag, barnbidrag/studiebidrag/studiestöd skall nyttjas av den unge för att tillgodose kostnader för uppehälle och boende. I de fall då ovanstående bidrag inte räcker till är föräldrar skyldiga att bistå den unge.

Vid ansökan om ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd skall handläggare i första hand se över om den unge har ansökt om de bidrag han/hon har rätt till. Om den unge har de bidrag han/hon har rätt till skall utredning ske huruvida föräldrar har möjlighet att bidra till den unges försörjning eller ej. Om den unge inte ges tillgång till de bidrag han/hon har rätt till kan en begäran skickas till försäkringskassan gällande utbetalning till annan än vårdnadshavare. Likaså kan handläggare medverka till ansökan om god man.

Om föräldrar saknar möjlighet att bidra till den unges försörjning och särskilda skäl talar emot en hemflytt, kan ev. bidrag beviljas.

Placerade barn/ungdomar enligt SoL och LVU som är hemma på permission.

Föräldrar till barn som placerats enl. SoL eller LVU är skyldiga att ersätta kommunen för del av placeringskostnaden varpå både barnbidrag och underhåll kan komma att dras in. Vid tillfälle för permission

¹⁵ RÅ 1994 ref. 61

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

kan föräldrar dock beviljas merkostnader som uppstår på grund av barnens vistelse i hemmet om rätt till försörjningsstöd föreligger.

Sökande i arbetskonflikt

Sökande som är indragna i arbetskonflikt har rätt till bistånd mot återkrav enligt 9 kap 2 § SoL. Beslutet skall vara skriftligt och visa på orsaken till beslutet.

Egenföretagare

Ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd skall inte utgå för finansiering av affärsverksamhet eller till skulder som uppkommit för sådan verksamhet.

Om inlämnad ansökan avser ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd för livsföring kan ansökan avslås och sökande hänvisas till att ta ut avtalsenlig lön eller ställa sig till arbetsmarknadens förfogande.

Kammarrätten i Göteborg (mål nr. 2308-1999) konstaterade att en sökande inte kan räkna med att få försörjningsstöd på grund av att ett företag inte ger tillräckligt med vinst, alternativet är ”starta-eget-bidrag” eller att ta ut avtalsenlig lön ur företaget. Handläggare bör uppmana sökande att ansluta sig till a-kassan.

Bistånd kan i särskilda fall beviljas under kortare period (3 månader) då sökande arbetar på avveckling av företaget. I bedömningen av rätten till bistånd i dessa fall skall sökande kunna uppvisa bokföring samt deklARATIONER.

Ålderspensionär

En pension kan komma från flera olika håll, bland annat ifrån pensionsmyndigheten. Det kan även utbetalas pension via arbetsgivare i form av tjänstepension. Den allmänna pensionen består av tilläggspension och eventuellt garantipension. En del har även privata pensioner. De olika pensionerna läggs ihop och blir tillsammans den totala pensionen. Observera att utbetalningar även kan utgå ifrån AFA, AGS, AMF och att detta i så fall inte syns i uppgifterna från Försäkringskassan.

Arbetsför sökande som vistas utomlands

Huvudregeln är att personer som vistas utomlands under period då de är i behov av ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd inte är berättigade till bistånd varpå en ansökan i dessa fall bör avslås. Undantag ifrån huvudregeln kan göras om särskilda skäl föreligger. Exempel på särskilda skäl kan vara om sökande är vårdnadshavare för person i utlandet och gör resan utifrån att denne personen är allvarligt sjuk eller liknande.

Sökande med permanent nedsatt arbetsförmåga som vistas utomlands

Sökande som avses är de som beviljats hel sjukersättning men där ersättningen inte är tillräcklig för att sökande skall kunna garanteras en skälig levnadsnivå eller där Försäkringskassan eller Primärvård anser att arbetsförmågan är helt nedsatt men där ersättning inte kan beviljas på grund av bristande bosättningstid i Sverige. Avgörande för beslut gällande beviljande av bistånd i dessa fall är huruvida sökande kan bedömas vara bosatt i kommunen eller inte. Om en person bedöms vara bosatt i kommunen skall en individuell bedömning göras gällande utlandsvistelsens längd.

Sökande dömda till kriminalvård

Sökande som är intagen på kriminalvårdsanstalt och därför saknar inkomster eller tillgångar kan beviljas bistånd för hyra om strafftiden inte överstiger 6 månader och kostnaden i övrigt är skälig. Om sökande har straffid överstigande 6 månader bör sökande uppmanas att hyra ut sin bostad i andrahand alternativt säga upp den. I detta fall beviljas endast bistånd för hyreskostnad under skälig period för att lösa frågan. Om

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

sökande väljer att säga upp sin lägenhet bör bistånd utgå för magasinering under strafftiden om det föreligger särskilda skäl för detta.

Under tid som förhandlingar pågår och en sökande eventuellt sitter häktad bör bistånd beviljas under häktningstiden om sökande för övrigt är biståndsberättigad.

Fängelselagen innehåller bestämmelser som ger den intagne rätt till vistelse utanför anstalten för att underlätta en anpassning till samhället. Detta kan framförallt gälla studier, vistelse i familjehem eller institutionsvård för missbrukare. Lagen ger även möjlighet till s.k. frigivningspermission under vilken den intagne skall medverka aktivt i förberedelsearbetet inför sin frigivning. När vistelse utanför anstalten ingår i verkställighetstiden har kriminalvården fullt kostnadsansvar, varpå bistånd ej utgår. Anstalten skall också svara för resor till och från anstalten i samband med permission.

Fickpengar utgår inte till sökande som är anhållen, häktad eller avtjänar straff.

Kontraktsvård

Kontraktsvård är ett alternativ till fängelsestraff och målgruppen för kontraktsvård är framförallt personer som normalt skulle dömas till fängelse men vars brottslighet i väsentlig grad kan relateras till missbruk av beroendeframkallande medel och som är villiga att underkasta sig vård och behandling enligt en särskild plan. Även andra omständigheter som påkallar vård och behandling kan utgöra grund för kontraktsvård.

Kriminalvården står för fickpengar för alla dem som vistas på institution eller i familjevård. Kriminalvårdens kostnadsansvar för behandlingsinsatserna räknas från och med den dag dom förkunnas, alternativt från och med det datum som behandling påbörjas. I samband med placering på institution eller familjehemsvård kan Kriminalvården efter behovsprövning bekosta hel eller del av en för årstiden lämplig grundutrustning avseende kläder, skor, fritidsutrustning m.m. Kriminalvården svarar även för kostnader av tandvård samt glasögon under placeringstiden.

När en enskild person placeras i ett enskilt hem eller på behandlingshem i samband med frigivning förutsätts kriminalvården ha samrätt med hemkommunen. Vid ansökan om försörjningsstöd i samband med frigivning skall kontroll ske med respektive anstalt gällande den sökandes inkomstförhållande. Om sökande haft lön eller andra inkomster under frigång skall dessa inkomster tas med vid en ev. beräkning av biståndsbehovet.

Fotboja/intensivövervakning, (IÖV)

För personer som dömts till fotboja har socialtjänsten, enligt tidigare utfärdad kammarrättsdom, ett försörjningsansvar. Detta gäller även frivårdsklienter. (Om fotboja beviljats som sista del av en verkställighet har Kriminalvården fortsatt ansvar för en klients försörjning).

Personer dömda till rättspsykiatrisk vård

Sökande som vårdas på rättspsykiatrisk klinik jämförs med sökande som vårdas på sjukhus varpå fickpengar för perioden kan beviljas. Fickpengar är avsedda att täcka de vanliga levnadsomkostnaderna som kläder, tvätt, hygienartiklar, telefonkostnader, sjukhusvårdskostnader, läkemedel, akut tandvård, resor etc.

Personer inom missbruksvården

Missbruksvård varierar utifrån behov varpå boendekostnader kan beviljas för hela perioden (även om vårdtiden överstiger 6 månader) om särskilda skäl föreligger och bedömning görs att bostaden är väsentlig ur ett rehabiliteringsperspektiv. Observera att personer som har beviljats institutionsvård för missbruk kan ha rätt till sjukpenning enligt samma regler som gäller vid sjukhusvistelse. I samband med institutionsvård för missbruk står institutioner oftast inte för kostnader såsom kläder, annan erforderlig utrustning, akut tandvård, sjukvård, läkemedel, hygienartiklar, fickpengar, telefonkostnader med mera. Om sökande som placerats på institution har låg eller ingen inkomst kan kompletterande försörjningsstöd utgå till fickpengar. I fickpengar ingår posterna hygien, kläder och skor samt fritid. Har den sökande behov av telefon, TV-licens och andra kostnader (exempelvis hemförsäkring, fackavgift) beräknas fickpengen utifrån det.

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Observera att vissa institutioner betalar ut fickpengar till den placerade då detta ingår. Om en institution tillhandahåller fickpengar framgår detta av gällande avtal.

Asylsökande och andra utlänningar

Utländska medborgare

Med den fria rörligheten inom EU/EES avses främst rätten för arbetstagare att ta anställning och arbete i ett annat land men denna rätt gäller även studerande, pensionärer och andra ej yrkesverksamma. Den fria rörligheten gäller även vissa anhöriga medborgare. En anhörig har dock ingen självständig rätt till fri rörlighet. Anhöriga som kan komma i fråga är:

- make eller maka
- registrerad partner
- barn under 21 år
- barn över 21 år som är ekonomiskt beroende av förälder
- föräldrar som är ekonomiskt beroende

Undantagsvis kan även rätt till bosättning och vistelse gälla andra anhöriga om de är beroende av den aktuella medborgaren och ingick i dennes hushåll i ursprungslandet (dvs make/maka, sambo eller barn under 21 år).

Efter inresa i Sverige har en EU medborgare rätt till tre månaders vistelse i landet utan uppehållsrätt. Upphållsrätt kan sökas under pågående vistelse i Sverige. Beslut om uppehållsrätt fattas senast sex månader efter att ansökan lämnats in. Upphållsrättens längd kan variera beroende av hur lång tid vistelsen är tänkt att vara och om personen är arbetstagare, studerande etcetera. Anhörig ges tillstånd i samma omfattning som den som ansökt om uppehållsrätt

EU/EES medborgare som fått uppehållsrätt har även rätt till samma sociala förmåner som övriga medborgare i vårt land. Socialtjänstlagens riktlinjer gällande kommunens yttersta ansvar och den enskildes rätt till bistånd följer som en konsekvens av vistelsebegreppet. Bedömning skall i dessa fall göras på samma sätt som för Sveriges övriga medborgare.

Personer som vistats i Sverige mindre än tre månader

Personer från EU/EES och deras anhöriga har rätt att vistas i Sverige utan uppehållsrätt i 3 månader, exempelvis turister, studerande eller arbetssökande. Dessa personer förväntas klara sin försörjning på egen hand och skall ej belasta värdlandets socialförsäkringssystem. En person har dock alltid rätt att ansöka varpå en individuell bedömning skall göras utifrån varje enskilt fall, utifrån kommunens yttersta ansvar. Ett yttersta ansvar innebär som mest att personen kan beviljas matpengar samt en biljett hem om inte detta kan bekostas på annat sätt, eventuellt genom aktuell ambassad. Avslag kan vara aktuellt om personen har för avsikt att stanna kvar i Sverige, men inte kan bedömas vara aktivt arbetssökande.

Registreringsplikten för uppehållsrätt

En person som vistats i Sverige under tre månader och har för avsikt att stanna kvar i landet skall registrera sin uppehållsrätt hos Migrationsverket. Detta gäller dock inte de som uppbär uppehållsrätt utifrån att de är arbetssökande. Men om en person i detta fall inte fått ett arbete inom 6 månader kan Migrationsverket komma att kräva att personen visar på att denne är aktivt arbetssökande och har goda möjligheter att få ett arbete.

Person som inte uppfyller kraven för uppehållsrätt och inte heller har uppehållstillstånd har inte rätt att vistas i Sverige och därmed inte heller rätt att nyttja landets socialförsäkringssystem.

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Personer med uppehållstillstånd

Personer med uppehållstillstånd i Sverige samt EU/EES medborgare och som är arbetstagare eller aktivt söker arbete, har samma rättigheter till socialförsäkringssystemet som svenska medborgare när det gäller ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd. Socialtjänsten har ingen möjlighet att informera Migrationsverket om personer som inte klarar sin försörjning.

Nordiska medborgare

Nordiska medborgare behöver inte uppehållstillstånd för att vistas i Sverige. EG-rätten och dess fria rörlighet innebär ingen inskränkning av den nordiska överenskommelsen. En ansökan om ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd från en nordisk medborgare skall prövas på samma sätt som en ansökan ifrån en svensk medborgare om de sedvanliga kriterierna för rätt till bistånd är uppfyllda.

Utländska medborgare med permanent eller tidsbegränsat uppehållstillstånd

Ansökningar om ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd från personer med permanent eller tidsbegränsat uppehållstillstånd skall behandlas på samma sätt som en ansökan från en svensk medborgare.

Etableringsersättning

Etableringsersättning utgår vid aktivt deltagande utifrån upprättad etableringsplan med arbetsförmedlingen och betalas ut av Försäkringskassan. Etableringsplan upprättas då en flykting erhållit uppehållstillstånd och gäller under 2 år.

Tredjelsmedborgare varaktigt bosatta i Sverige

Personer som är tredjelsmedborgare och varaktigt bosatta i Sverige med uppehållstillstånd skall behandlas på samma sätt som ansökningar om ekonomiskt bistånd från svenska medborgare.

Asylsökande och andra utländska medborgare

Ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd beviljas inte asylsökande som omfattas av Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande med flera.

Andra utländska medborgare kan komma ifråga för ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd. Detta gäller främst personer som beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd som löpt ut, anknytningssökande (personer som ansöker om förlängt uppehållstillstånd, utifrån att de har anknytning till annan person bosatt i Sverige). För dessa personer skall ansökningar behandlas på samma sätt som för svenska medborgare om de sedvanliga kriterierna är uppfyllda.

”Papperslösa” personer

”Papperslösa” personer är personer som vistas illegalt i Sverige och bör därav enbart beviljas ekonomiskt bistånd för att undvika nödsituation.”

Socialtjänsten har ingen underrättelseskyldighet gentemot polis om man kommer i kontakt med en papperslös person men är däremot skyldiga att lämna ut uppgifter på begäran från polismyndighet, säkerhetspolis, Migrationsverket, Migrationsdomstolen, Migrationsöverdomstolen eller regeringen, om detta är av vikt för att avgöra ett ärende om uppehållstillstånd eller för att verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning.¹⁶

Krav på planering för anhöriginvandrare med uppehållsrätt

Anhöriginvandrare som kommer till Sverige bör ha planerat sin ekonomi på ett sådant sätt att ansökan om ekonomiskt bistånd inte blir aktuell. En ansökan bör dock efterföljas av en grundlig utredning gällande personens möjligheter att spara till sitt uppehälle i Sverige.

¹⁶ Utlänningslagen 17 kap § 1

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Man bör generellt inte avslå en ansökan med motiveringen att en person borde ha planerat för sin vistelse i Sverige om förutsättningar för detta inte förelegat. Men om förutsättningar funnits kan en ansökan avslås i upp till två månader om en person skulle ha kunnat planera för sitt uppehålle men valt att inte göra detta.

En anhöriginvandrare som inte haft möjlighet att planera för sitt uppehålle i Sverige bör omedelbart göra vad denne kan för att påskynda sina möjligheter till självförsörjning efter flytt. Om personen inte gör detta bör ansökan avslås en månad efter ankomsten. I detta fall bör även ansökningar från partner, som redan befinner sig i Sverige, avslås, även om denne för egen del medverkar till sin försörjning.

Om anhöriginvandraren är ett barn till en förälder och/eller vårdnadshavare som redan bor i Sverige, skall inga krav på planering av flytt ställas. Inte heller för den förälder och/eller vårdnadshavare som reser med barnet för att, liksom barnet, förenas med den andre föräldern och/eller vårdnadshavaren.

Förskott på statlig lönegaranti vid konkurs

Sökande som ansöker om ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd på grund av att deras arbetsgivare gått i konkurs och de därmed inte har fått den lön utbetalad som denne skulle ha varit berättigad till kan efter sedvanlig prövning beviljas bistånd som förskott på förmån (lönegaranti) enligt 9 kap 2 § SoL.

Utebliven lön kan komma att ersättas av staten enligt lönegarantilagen (1992:497) konkursförvaltare kan lämna uppgifter om lönegaranti kan komma att utgå eller ej och vilken länsstyrelse som kommer att handlägga utbetalningen av eventuell lönegaranti.

Fastställande av biståndsbehov

Verksamheten inom Individ- och familjeomsorgen har till syfte att ge stöd och hjälp åt sökande och skall bedrivas med respekt för människors självbestämmande och integritet. Sökande skall kunna lita på att en kontakt med individ- och familjeomsorgen inte leder till att uppgifter som inte är relevanta för bedömning av aktuell ansökan skall komma att krävas in.

Vid en ansökan om ekonomiskt bistånd prövas först rätten till bistånd enligt 4 kap 1 § SoL, där bedömning görs huruvida den sökande på egen hand har gjort vad han kunnat för att komma till egen försörjning genom att vara aktivt arbetssökande eller varit aktivt deltagande i andra arbetsrehabiliterande åtgärder som eventuellt erbjudits via annan myndighet. Bedömning om, huruvida rätt till bistånd föreligger eller inte, föregås av en ekonomisk utredning. (En utredning gällande rätten till bistånd skall begränsas till att avse enbart de omständigheter som är av betydelse för aktuell prövning). Om den enskilde inte bidrar till att fullständig utredning kan genomföras utgör detta grund för avslag.

Individ- och familjeomsorgen har skyldighet att klargöra för den sökande vilka krav som ställs på denne i samband med ansökan om ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd samt skyldighet att informera om att utredning måste kunna genomföras för att rätten till bistånd skall kunna prövas. När rätten till bistånd kunnat fastställas görs bedömning av den sökandes biståndsbehov. En bedömning av den sökandes biståndsbehov skall vara individuell och en helhetsbedömning av den sökandes situation skall ligga till grund för det beslut som fattas.

För att kunna göra en beräkning av den sökandes ekonomiska situation och därmed kunna avgöra om biståndsbehov föreligger krävs visst besluts- och beräkningsunderlag samt att handläggare delges möjlighet att ta kontakt med andra myndigheter om behov av detta föreligger.

Beräkning görs genom att lägga samman normbeloppen för de medlemmar som ingår i hushållet samt tilläggsbeloppet för gemensamma hushållskostnader. Den summa man kommer fram till att den sökande är i behov av enligt gällande riksnorm minskas därefter med sökandes sammanlagda inkomster. (Förfarandet förutsätter att det föreligger underhållsskyldighet mellan hushållets medlemmar.) De inkomster som räknas av är de inkomster sökande har kalendermånaden närmast före den månad ansökan avser.

Beräkningsperiod

”Socialnämnden bör i regel beräkna ekonomiskt bistånd utifrån de inkomster hushållet hade kalendermånaden före den månad som beräkning avser. Inkomster som hushållet har fått tidigare bör i regel inte påverka beräkningen, om de inte var mycket höga eller avsedda för en viss längre period, exempelvis ett avgångsvederlag. Nämnden bör kunna ställa större krav på ekonomisk planering av en person som har vetat om att den egna inkomsten kommer att uppböra tidigare har mottagit ekonomiskt bistånd.”¹⁷

Bistånd beräknas per kalendermånad. Vid en förstagsansökan bör beräkning göras enl. gällande riksnorm för personliga kostnader samt gemensamma hushållskostnader från och med det datum ansökan inkommit (det vill säga den dag då sökanden kontaktat socialtjänsten) till och med sista dagen i aktuell kalendermånad. Hyra och el samt övriga kostnader bör tas med i sin helhet för aktuell kalendermånad. Vid återansökan om ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd bör ansökan inkomma senast den 10:e i den månad ansökan avser för att bistånd skall beviljas för hel kalendermånad. Då återansökan inkommer efter den 10:e i den kalendermånad ansökan avser görs avdrag för personliga kostnader samt gemensamma hushållskostnader för de dagar som föregår inkomsten ansökan.

¹⁷ SOSFS 2013:1

Beräkningsunderlag

Inkomster

De disponibla medel som tas med i en beräkning är alla skattepliktiga ersättningar samt de flesta icke skattepliktiga så som socialförsäkringsförmåner med mera. Sökande skall i samband med ansökan informeras om samhällets olika förmåner, stöd och ersättningar som denne eller andra familjemedlemmar kan ha rätt till, men inte ansökt om, utifrån att generella ersättningar måste utnyttjas innan bistånd kan komma ifråga. Sökande kan inte avstå från underhållsstöd, bostadsbidrag, föräldrapenning etcetera och istället hävda rätt till bistånd.

”När socialnämnden gör bedömning av om den enskilde kan tillgodose sitt behov genom egna tillgångar, bör nämnden endast beakta sådana tillgångar som den enskilde faktiskt kan förfoga över eller få tillgång till.”¹⁸

Exempel på disponibla medel som tas med i beräkningen är:

- inkomst av arbete
- förskott på lön
- ersättning ifrån a-kassa/ALFA-kassa
- beviljat aktivitetsstöd ifrån försäkringskassan
- sjukpenning
- rehabiliteringsersättning
- aktivitetsersättning
- sjukersättning
- vårdbidrag samt den del som avser merarbete
- föräldrapenning
- tillfällig föräldrapenning
- ersättning till nybliven pappa
- havandeskapspenning
- närståendepenning
- pensionsförmåner
- etableringsersättning
- studiestöd (dock ej extra tillägg)
- äldreförsörjningsstöd
- barnbidrag inkl. flerbarnstillägg
- underhållsbidrag
- underhållsstöd
- efterlevandestöd till barn
- vårdnadsbidrag (ersättning för barnomsorg⁹)
- bostadsbidrag

¹⁸ Socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt bistånd (SOSFS 2013:1)

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

- familjehemsersättning (arvodesdelen)
- inkomst av kapital
- AFA-ersättning
- fondmedel
- hyresinkomster
- traktamenten
- skatteåterbäring
- arv
- vinst
- skadestånd
- lån (kan komma att påverka beräkning)
- sparkapital
- normöverskott från föregående månad
- hemmaboende barns inkomster/disponibla medel

Handikappersättning samt extra tillägg till studiebidrag räknas inte som inkomster och tas inte med som disponibla medel i en beräkning av den sökandes/familjens ekonomiska situation.

Aktivitetsstöd

Aktivitetsstöd är en ersättning som lämnas till de individer som genom arbetsförmedlingen deltar i någon arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Aktivitetsstödet storlek är beroende av ålder, genomförda studier samt tidigare medlemskap i någon arbetslöshetskassa. Aktivitetsstöd beräknas som en inkomst och kan inte ersättas av försörjningsstöd om sökande fått sitt aktivitetsstöd sänkt på grund av ogiltig frånvaro.

Förskott på lön

Uttag av förskott på lön ska räknas med som disponibla medel och underskott som kan ha uppstått pga. uttag av förskott skall inte täckas av ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd.

Undantag kan göras om utredningen klart visar att sökande begärt förskott av godtagbara skäl och att förskottet använts till ändamål som kan beaktas vid en beräkning av bistånd.

Hushåll som kommit in i en ond cirkel där förskott är en förutsättning för att klara månadens utgifter, bör erbjudas ekonomisk rådgivning.

Aktivitetsersättning

Aktivitetsersättning är en ersättning som man kan få från Försäkringskassan från och med juli månad det år man fyller 19 år till och kan erhållas som längst till och med det år man fyller 29 år. Aktivitetsersättningen är tidsbegränsad och beslut fattas för 1-3 år i taget.

Handläggare bör tänka på att ungdomar har rätt till hel aktivitetsersättning under tid de studerar (från och med 19 års ålder) om de har ett funktionshinder som ligger till grund för att utbildning på grund- eller gymnasienivå, ej kunnat slutföras.

Aktivitetsersättning kan kombineras med medverkan i olika aktiviteter. Om extrakostnader uppstår i samband med aktivitet kan denna kostnad ansökas om hos försäkringskassan.

Sjukersättning

Sjukersättning kan beviljas personer med varaktig nedsättning av arbetsförmågan i åldern 30-64 år.

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Bedömning av arbetsförmågan görs med hänsyn till den försäkrades förmåga att försörja sig själv. Beroende av arbetsförmågans nedsättningsgrad kan hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning utgå. Försäkringskassan bedömer att den som har en partiell aktivitets/sjukersättning har nedsatt arbetsförmåga vilket innebär att personen i fråga i viss utsträckning kan försörja sig genom arbete.

Sjuk- och aktivitetsersättning kan betalas ut antingen som en inkomstrelaterad ersättning eller som en garantiersättning. Garantiersättning ger ett ekonomiskt grundskydd för den som inte haft några inkomster tidigare eller haft mycket låga inkomster. Utöver sjuk- och aktivitetsersättning har personer möjlighet att ansöka om bostadstillägg. Även detta görs hos försäkringskassan.

Föräldrapenning

Krav på uttag av föräldrapenning krävs från och med barnets födelse till dess att föräldrapenningsdagarna är slut. Ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd kan beviljas som komplement till föräldrapenning under förutsättning att sökande utnyttjar möjligheten att ta ut hel föräldrapenning 7 dagar per vecka. Försörjningsstöd skall inte beviljas för att komplettera inkomstbortfall vid partiell ledighet. Motsvarande fyra veckors föräldradagar skall föräldern kunna spara till framtida behov av inskolning, studiedagar osv.

Observera att båda föräldrarna, inte bara den som är arbetslös eller har lägre lön, skall kunna använda sig av sin möjlighet att vara hemma med barnet (halva tiden).

Föräldrar med mindre barn är ofta beroende av barnomsorg för att kunna arbeta. Då barnomsorg i de flesta fall erbjuds ifrån 1 års ålder skall anmälan om behov av barnomsorgsplats ske senast när barnet är 6 månader gammalt. Det är inte godtagbart att tacka nej till erbjuden barnomsorgsplats på grund av att plats önskas på annan förskola än den plats kommunen kunnat erbjuda.

Information om föräldrapenning finns på www.forsakringskassan.se

Tillfällig föräldrapenning

Om sökande varit hemma med sjukt barn skall den sökande utnyttja rätten till uttag av tillfällig föräldrapenning för de dagar personen ej kunnat arbeta, delta i annan anvisad aktivitet eller stå till arbetsmarknadens förfogande.

Information om tillfällig föräldrapenning finns på www.forsakringskassan.se

Ersättning till nybliven pappa

Nyblivna pappor har rätt till 10 dagars ersättning per barn i samband med födsel eller adoption. Dagarna kan tas ut till och med 60:e dagen efter den dag barnet kommer hem ifrån sjukhuset. Försörjningsstöd ersätter inte inkomstbortfall som sker i samband med dessa dagar utan den sökande förväntas ansöka om den ersättning han har rätt till.

Information om ersättning till nybliven pappa finns på www.forsakringskassan.se

Graviditetspenning

Sökande som är gravid kan komma att vara berättigad till graviditetspenning om hon har ett tungt arbete som hon på grund av graviditeten inte orkar med om arbetsgivaren inte har möjlighet att erbjuda lättare arbetsuppgifter. graviditetspenning kan även utgå när den sökande arbetar i en, för fostret, riskfylld miljö. Ersättningsnivån utgår ifrån den sjukpenninggrundande ersättningen och kan betalas ut i högst 50 dagar och utgår tidigast från och med 60 dagen före beräknad förlossning. Försörjningsstöd ersätter inte graviditetspenning om den sökande är berättigad till denna ersättning.

Information om graviditetspenning finns på www.forsakringskassan.se

Närståendepenning

Om sökande avstår från förvärvsarbete för att vårda sjuk närstående familjemedlem i hemmet har sökande rätt till närståendepenning. Närståendepenningen utgår ifrån den sjukpenninggrundande ersättningen under

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

högst 100 dagar för varje person som vårdas. Försörjningsstöd ersätter inte närståendepenning om den sökande är berättigad till denna ersättning.

Information om närståendepenning finns på www.forsakringskassan.se

Handikappersättning

Sökande som på grund av sjukdom eller annat funktionshinder är i behov av tidskrävande hjälp för att klara sig i hemmet, i samband med studier eller arbete har från och med den 1 juli det år denne fyller 19 år rätt att erhålla handikappersättning. Handikappersättning kan även beviljas om den sökandes sjukdom eller annat funktionshinder medför betydande merkostnader. Sjukdomen eller funktionsnedsättningen måste dock vara dokumenterad att ha funnits under minst ett år samt ha konstaterats före 65 års ålder. Handikappersättning räknas inte som inkomst och skall därför inte reducera ev. bistånd. Dock skall ersättning för merkostnad beaktas då beräkning görs gällande försörjningsstödet storlek då merkostnader som täcks av ersättning ifrån försäkringskassan inte skall beviljas som godtagbara poster utöver gällande riksnorm. Handläggare bör kontakta försäkringskassan om inkomster i form av handikappersättning förekommer, för information om vad ersättningen avser och/eller ta del av det skriftliga beslut som ligger till grund för beviljad ersättning.

Vårdbidrag

Sökande som har barn under 19 år i behov av särskild vård eller tillsyn under minst 6 månader, kan ha rätt till vårdbidrag. Vårdbidraget utgår som ersättning för förälders merarbete och/eller merkostnader som barnets sjukdom eller annat funktionshinder föranleder.

Vårdbidrag är en skattepliktig ersättning och skall därför tas med som inkomst vid en beräkning om försörjningsstödet storlek. Vårdbidrag kan likaså utgå retroaktivt varpå bistånd kan beviljas som förskott på förmån.

Skadestånd

Skadestånd och försäkringsersättningar i samband med olycksfall räknas som inkomst och skall därför tas med som disponibla medel vid en beräkning om försörjningsstödet storlek. Skadestånd eller försäkringsersättning kan endast undantas från beräkning av försörjningsstöd om det är avsett att täcka klart förutsägbara kostnader till följd av en skada.¹⁹

Försäkringsersättningar

Försäkringsersättningar räknas med som disponibla medel om de utgått för att kompensera den enskildes förlust av egendom som kunnat tillgodose den enskildes behov om den avyttrats.

Äldreförsörjningsstöd

Äldreförsörjningsstöd (ÄFS) gäller personer över 65 år med låg eller ingen pension. Bostadskostnaden samt make/sambos inkomster påverkar beräkningen av äldreförsörjningsstöd. För att vara berättigad till äldreförsörjningsstöd skall man vara bosatt i Sverige och/eller planera att vistas i Sverige under minst ett år.

Äldreförsörjningsstödet skall garantera en skälig levnadsnivå. Äldreförsörjningsstödet beviljas för högst 12 månader och därefter bör ansökan ske på nytt.

Mer information finns att finna på: www.pensionsmyndigheten.se/Aldreforsorjningsstod.html

Traktamenten

Traktamente räknas som inkomst. De avgifter som traktamentet är avsett att täcka ska verifieras och tas då med som godtagbara kostnader.

¹⁹ RÅ 2010 ref 42

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Normöverskott från föregående månad

Det är den bidragssökandes situation vid ansökningstillfället och under den tid som hjälpen avser som skall ligga till grund för prövning av biståndsbehovet. Om en sökande haft kännedom om bidragsnivån och hur tidigare tillgångar och inkomster påverkar rätten till bistånd skall detta dock beaktas vid en beräkning för den period ansökan avser. I de fall då sökande har fått information om enskilda individers ansvar att planera för sin ekonomi kan ett normöverskott från föregående månad komma att tas med som disponibla medel för den period ansökan avser.

Om den sökande inte tidigare haft kunskap om gällande bidragsnivå och hur tillgångar påverkar rätten till bistånd men haft ett betydande normöverskott föregående månad samt varit medveten om att inkomsterna framöver varit osäkra borde den enskilde ha planerat sin ekonomi på ett sådant sätt att den kunnat användas så långt det var möjligt för att täcka sökandes behov, varpå man även i denna situation beaktar tidigare tillgångar och tar med dem som ett normöverskott från föregående period i aktuell beräkning.

Undantag från beräkning av tidigare inkomster är om anledningen till inkomstförlusten inte kunnat förutses.

Normaltiden för beaktande av tidigare inkomster vid nybesök är innevarande månad samt ytterligare 2 månader bakåt i tiden.

Sökande som löpande uppbär ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd skall ha informerats om att retroaktiva insättningar/bidrag/återbetalningar, skatteåterbäring m.m. räknas som inkomst vid tillfället för ansökan om bistånd. Om information delgivits och sökande inte beaktat detta kan ansökan avslås med motiveringen att erforderliga medel funnits att tillgå. Den som uppbär ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd löpande skall också ha informerats om att inkomst som överstiger norm ena kalendermånaden reducerar biståndet (räknas som disponibla medel) kommande månad eller månader. Om sökande är förtrogen med de regler som gäller för beräkningen gällande ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd kan längre perioder beaktas.

Hemmaboende barns inkomster/ disponibla medel

Om hemmaboende barn- och ungdomar har arbete skall endast den del som överstiger ett basbelopp per kalenderår beaktas i en bedömning om rätt till bistånd. Inkomster överstigande ett basbelopp per kalenderår skall tas med i beräkningen av familjens norm. Barnets inkomster skall dock endast användas för att täcka barnets del av kostnaderna (inkl. hyra och liknande kostnader) eftersom ett barn inte är försörjningspliktigt gentemot sina föräldrar.

Minderåriga barns tillgångar i form av bankmedel, fonder, aktier el. liknande, som förälder inte kan förfoga över skall inte påverka förälders rätt till försörjningsstöd.

Realiserbara tillgångar

Ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd skall inte beviljas i de fall då den sökande har realiserbara tillgångar i form av.

- bankmedel
- bil, båt, motorcykel, moped eller annat fordon²⁰
- husvagn, husbil eller släpkärra
- aktier, obligationer
- smycken, tavlor eller annat av betydande värde

Försörjningsstöd kan dock utgå i väntan på att tillgångarna realiseras, men då max under 2 månader.

²⁰ För mer information kring innehav av fordon, se under rubriken ”Bil, motorcykel, moped, övriga fordon” nedan.

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Om hjälpbehovet för den sökande bedöms bli långvarigt eller om andra särskilda omständigheter föreligger bör krav kunna ställas på att även andra tillgångar skall avyttras för att den enskilde på så sätt skall kunna tillgodose sina behov. TV, dvd, stereo eller dator bör dock inte påverka rätten till försörjningsstöd, under förutsättning att varornas värde är rimligt. En tillgång bör endast påverka rätten till bistånd, om den har ett betydande värde och om överskottet vid en försäljning motiverar åtgärden.

Vid en eventuell realisering av tillgångar skall den enskilde kunna använda intäkten till att betala eventuella lån kopplade till det som avyttrats utan att detta medför en sänkning i en beräkning av försörjningsstödet storlek.

Om sökande har barn med egna tillgångar (som den sökande har tillgång till) skall dessa, i de fall då de överstiger 15 % av basbeloppet avräknas mot barnets del av normen. Många gånger sparas erhållet barnbidrag för barnets framtida behov och skall därför tas med i en beräkning om den unge flyttar hemifrån och ansöker om möbler eller om den unge till exempel är i behov av cykel. Barnbidraget är ett riktat stöd till barnfamiljer för att täcka del av barnens behov och sparande utöver 15 % av basbeloppet skall därför ej godtas om sökande är i behov av försörjningsstöd.

En tillgång som den biståndssökande inte vill sälja kan visserligen vara skäl att neka ekonomiskt bistånd, men kommunens yttersta ansvar enligt 2 kap. 1 § och 2a kap. 1 § SoL kvarstår alltid. Det innebär att socialtjänsten i normalfallet inte kan vägra att tillgodose akuta hjälpbehov med hänvisning till att den enskilde kan sälja sina tillgångar. Om den enskilde är i en *akut nödsituation* är han eller hon per definition i behov av omedelbart bistånd, eftersom behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.²¹

Bil, motorcykel, moped, övriga fordon

"Innehav av bil bör inte vara ett hinder, om den enskilde måste ha bil:

- *i sitt arbete*
- *för att kunna ta sig till och från sin dagliga sysselsättning, t.ex. därför att allmänna kommunikationsmedel inte har rimlig turtäthet eller finns inom rimligt avstånd från bostaden,*
- *av medicinska eller sociala skäl, t.ex. för att ett barn skall kunna umgås med sin förälder*
- *för att han eller hon riskerar att bli utsatt för våld eller andra övergrepp av närstående."*

*"Om den enskilde på grund av funktionsnedsättning har en specialanpassad bil, bör denna, oavsett värde, inte räknas som en tillgång."*²²

Motorfordon av olika slag är oftast lätta att realisera och kan därav minska eller helt avhjälpa behov av ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd. I de fall sökande har en bil vars värde överstiger ett basbelopp beviljas generellt inget ekonomiskt bistånd/ försörjningsstöd, utan sökande uppmanas att sälja bilen eller byta till en billigare, om behov av bil är fastställt.

Vid långvarigt biståndsbehov (från och med 3:e månaden, eller tidigare om behovet bedöms överstiga tre månader) skall en försäljning av eventuell bil eller andra motorfordon krävas om inte särskilda skäl föreligger. Försäljning skall realiseras till marknadspris. Värdering av fordon kan göras på www.bilpriser.se.

I de fall då den sökande har en bil vars värde understiger 3 000 kr, skall en försäljning inte krävas. Bistånd till bilinnehav utgår dock inte, om ovanstående krav inte är uppfyllda.

²¹ Socialstyrelsens *Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten* 2013

²² SOSFS 2013:1

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Observera att en bil som tidigare köpts in med hjälp av bilstöd från försäkringskassan inte per automatik innebär rätt att behålla bilen utifrån särskilda skäl. Beslut från försäkringskassan bör begäras in för att utesluta att omständigheterna som berättigat till stödet inte upphört.

Om bil behövs för att ta sig till och från arbete eller annan daglig sysselsättning då kommunala medel inte finns att tillgå, skall arbetsgivare intyga att arbetstider inte kan ändras så att kommunala medel blir en möjlighet.

I bedömningen²³ om bil eller annat fordon är av vikt för att kunna ta sig till arbete eller annan daglig sysselsättning bör man beakta möjligheten till bostadsbyte för att eliminera behovet av bilresor. Beaktandet bör utgå ifrån de konsekvenser ett eventuellt bostadsbyte kan komma att få för den sökande.

Fritidshus, husvagn, husbil

Om sökande innehar någon eller några av ovanstående tillgångar bör dessa realiserars omedelbart och därmed skall försörjningsstöd inte beviljas. Undantag kan göras enbart i akuta situationer och under en begränsad tid (högst 2 månader).

Häst

Om behov av bistånd bedöms komma att föreligga under en längre tid bör en häst betraktas som en avyttringsbar tillgång.

Fastighet, bostadsrätt, andelslägenhet samt ägarlägenhet

För att ovanstående skall kunna bedömas som realiserbara tillgångar som, om de säljs, kan undanröja ett biståndsbehov, måste först en helhets bedömning göras där man värderar såväl ekonomiska som sociala konsekvenser. I en sådan värdering bör man se till:

- biståndets längd
- familjens storlek
- anknytning till bostadsområdet och risken för anpassningssvårigheter vid ett bostadsbyte
- kostnaden för alternativt boende i relation till bostadskostnaden i den egna fastigheten
- storleken på det kapital som bedöms vara bundet i fastigheten
- underhåll- och reparationskostnader på sikt

Om bostaden utifrån en helhetsbedömning bedöms vara en realiserbar tillgång bör sökande få skäligen tid på sig för att ordna med en försäljning eller finna andra utvägar (skäligen tid uppskattas till ca 4 månader, beroende av tillgång och efterfrågan). Bistånd i de fall då fastighet finns skall beviljas mot återkrav.

Jobbstimulans enl. 4 kap 1 b § SoL

Jobbstimulans är en beräkningsregel som innebär att sökande som varit aktuell för ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd under en period av minst 6 månader, vid en anställning har rätt att behålla 25 % av sin lön under en period av 24 månader, utöver gällande bidragsnorm.

Syftet med jobbstimulansen är att det skall löna sig att ta ett arbete eller att utöka sin arbetstid. Jobbstimulansen är personlig och kan inte tillgodoräknas andra personer i hushållet.

Under den period man som sökande kvalificerar sig för jobbstimulans måste man ha varit berättigad till ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd 6 månader i följd. Ett avslag under denna period eller om sökande av andra anledningar inte har fått bistånd för en månad under denna period avbryts kvalificeringsperioden och ny period påbörjas.

²³ Att tänka på: Är sökande berättigad till handikappersättning eller invaliditetstillägg som täcker ev. bilkostnad? Är bilstöd för inköp av bil för funktionshindrade möjligt?

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

När man gör beräkning utifrån att sökande har jobbstimulans tar man med hela nettoinkomsten som inkomst och därefter lägger man in 25 % av nettoinkomsten som godtagbar utgift. Beräkning enligt jobbstimulansens beräkningsregel gäller för inkomst av anställning. Inkomst av näringsverksamhet, kapital eller skadestånd är undantagna.

Skattejämkning

I de fall då sökande beviljas bistånd på grund av för höga kostnader för exempelvis arbetsresor, eller annat som berättigar till sänkt skatt ska den sökande hänvisas till att söka skattejämkning hos Skatteverket.

Socialförsäkringsförmåner och andra ersättningar

Sökande skall informeras av handläggare gällande samhällets olika förmåner, stöd och andra ersättningar som denne själv eller övriga familjemedlemmar i hushållet kan ha rätt till men eventuellt inte ansökt om. De ersättningar som skulle kunna vara aktuella för den sökande och dennes familj skall utnyttjas i första hand, innan eventuellt bistånd kan komma ifråga.

Handläggare bör även se över om de ersättningar den sökande har är rimliga i förhållande till den sökandes situation.

Normer för beräkning av försörjningsstöd enl. 4 kap 1 § SoL

Individ- och familjeomsorgen i Orust kommun tillämpar riksnormen för att täcka skäligena kostnader för livsmedel, kläder, skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning, telefon, TV-avgift och Internet. (4 kap 3 § SoL)

Riksnormen utgör summan av samtliga medlemmars personliga kostnader samt de gemensamma hushållskostnaderna. Riksnormen regleras i 2 kap 1 § Socialtjänstförordningen (2001:937) och gäller för samtliga kommuner i landet.

De personliga kostnaderna för barn och ungdomar 0-20 år delas in i 8 åldersgrupper. Ålderskategorin 19-20 år avser ungdomar som fortsatt studerar och därmed går under föräldrars underhållsskyldighet. För vuxna, ej studerande, över 18 år, delas kostnaderna in i 3 grupper; ensamstående, sambos eller hemmaboende vuxna barn. Riksnormen tar också hänsyn till om barn under 7 år har tillgång till fri lunch inom till exempel förskoleverksamhet. Den lägre normen används inte när barnet är frånvarande på grund av lov, sjukdom eller annan individuell anledning och därmed äter i hemmet. För barn som har maximalt 15 timmar per vecka inom barnomsorgen, tillämpas den högre normen för åldersgruppen. Skolbarn förutsätts ha fri lunch, likaså gymnasie-studerande ungdomar. Normen är densamma oavsett skoltid eller lov. Riksnormen är beräknad att täcka lunch i hemmet under skollov och normal frånvaro.

För sambos gäller ett särskilt normbelopp. (Med sambos avses makar, registrerade partners samt sådana sambor som avses i Sambolagen 2003:376). Normbeloppet för livsmedel är något lägre per person för sambos då det generellt är billigare att laga mat till 2 personer eller fler, per portion.

Hemmaboende vuxet barn beräknas som en person i ett samboförhållande, gällande livsmedel, detta utifrån samma grund som anledningen för den lägre normen för sambos.

Livsmedel

Livsmedelsnormen skall tillgodose behovet av hemlagad, näringsmässigt fullvärdig och varierad kost med vissa inslag av halvfabrikat samt köpt matbröd.

Ibland kan sökande ha höga kostnader för specialkost. Bistånd kan i dessa fall beviljas för merkostnader som inte täcks av andra förmåner. Behov av särskild kost som medför merkostnader för den sökande skall styrkas med intyg ifrån läkare eller dietist. Konsumentverket har uppgifter angående merkostnader för specialkost.

Sökande skall av handläggare hänvisas till att söka vårdbidrag vid behov av specialkost (för barn- och unga t.o.m. 30 juni det år de fyller 19år), handikappersättning (för vuxna från och med 1 juli det år de fyller 19 år). Barn under 16 år kan få så kallad livsmedelsanvisning ifrån läkare som kan hjälpa till att täcka vissa kostnader.

Kläder/skor

I denna post ingår kostnader för årets klädbehov samt kostnader för kemtvätt, skoreparationer och en del tillbehör som väska och klocka.

Fritid/lek

Denna post skall möjliggöra aktiviteter för den sökande som är rimligt att alla människor ges möjlighet till, såväl inom- som utomhus aktiviteter. För äldre barn innefattar denna post möjligheten att gå på bio, lyssna på musik, läsa böcker, dansa/gå på diskotek samt att besöka simhallen. För yngre barn ingår här leksaker,

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

spel, pussel, böcker, biobesök med mera. I posten ingår också cykel för barn upp till 9 års ålder inklusive cykelhjälmar, skidutrustning för längdskidåkning samt skridskor. Skridskor och cykel bedöms kunna inköpas köpas begagnat.

Viktigt för posten är att göra individuella bedömningar och eventuellt beräkna posten till en högre summa om högre bistånd är av vikt för att kunna tillförsäkra att barn och ungdomar kan delta i de sporter eller aktiviteter som andra barn och ungdomar i kommunen har möjlighet att delta i.

Fritidspeng för barn i familjer med försörjningsstöd

I FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) anges att barn har rätt till vila och fritid, lek och rekreation samt rätt att delta i det kulturella och konstnärliga livet. Statistik från Statistiska centralbyrån (SCB) visar att barn som lever i ekonomiskt utsatta hushåll där man har svårt att klara de löpande utgifterna, har begränsade möjligheter till en aktiv fritid. De är underrepresenterade i organiserade fritidsaktiviteter som t.ex. att utöva idrott eller spela något instrument. Det finns därför starka skäl för att förstärka möjligheterna för barn i ekonomiskt utsatta hushåll att få en aktiv fritid.²⁴

Bestämmelser om ersättning för barns fritidsaktiviteter återfinns i ett eget kapitel i SoL, 4 a kap. *Ersättning för barns kostnader för fritidsaktiviteter.*

Målgruppen är barn som går i grundskolans årskurs 4-9 eller motsvarande i andra skolformer som t.ex. särskola, specialskola eller sameskola. För elever i specialskolan gäller fritidspengen även för barn som går i årskurs 10. Föräldrar som söker försörjningsstöd bör informeras om fritidspengen.

Fritidspengen är inte en del av det ekonomiska biståndet utan en fristående ersättning till ett hushåll för faktiska kostnader för ett barns fritidsaktiviteter. Fritidspengen får inte medföra att riksnormen beräknas till en lägre nivå eller påverka möjligheten att höja nivån på riksnormen exempelvis om det är en förutsättning för att ett barn skall kunna delta i fritidsaktiviteter. Fritidspengen är alltså en rätt till ersättning för fritidsaktiviteter utöver det som ges inom ramen för riksnormen eller bistånd för livsföringen i övrigt. Det senare kan gälla t.ex. en koloni- eller lägervistelse.

Belopp

Fritidspengen får ersätta högst 3 000 kronor per barn och tolv månadersperiod (2 kap. 1 b socialtjänstförordningen (2001:937), SoF. En tolv månadersperiod behöver inte vara ett kalenderår.

Förutsättningar

Fritidspengen gäller för barn i hushåll som vid ansökningstillfället är aktuellt för försörjningsstöd. Hushållet skall dessutom ha haft sådant stöd under minst sex månader den senaste tolv månadersperioden. De sex månaderna med försörjningsstöd behöver alltså inte vara sammanhängande och de behöver inte heller ha uppburits från samma kommun.

Den aktivitet som fritidspeng beviljas för skall vara regelbunden och ledarledd. Med regelbunden avses att aktiviteten är återkommande, normalt en gång i veckan, men även glesare frekvens bör kunna accepteras. Med ledarledd avses att det skall finnas en eller flera vuxna eller ungdomar som är närvarande och som leder, instruerar och vakar över aktiviteten. Det finns inget hinder för att aktiviteten leds av en förälder eller ett syskon till barnet, t.ex. i egenskap av tränare för ett fotbollslag, men att utöva en fritidsaktivitet endast med en förälder eller annan släkting är inte en aktivitet som fritidspeng kan utgå för.

²⁴ Socialstyrelsens meddelandeblad nr 3/2014 angående Fritidspeng för barn i hushåll med försörjningsstöd

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Tanken med fritidspengen är att den i normalfallet skall ersätta kostnader för medlemsavgift, träningsavgift och kursavgifter, men även kostnader för t.ex. material, utrustning och andra kringkostnader som är nödvändiga för att utöva fritidsaktiviteten kan ersättas. Även exempelvis bio- eller museibesök inom ramen för en filmklubb eller studiecirkel om de är regelbundna och ledarledda, kan ge rätt till fritidspeng.

Handläggning

Fritidspengen skall inte läggas in i beräkningen utan beviljas i ett separat beslut och en egen utbetalning. Det skall också finnas en särskild aktanteckning med rubriken FRITIDSPENG. Detta för att man enkelt skall kunna hitta uppgifter om beviljad fritidspeng i en journal.

Hygien

Avser kostnader för den personliga hygien, så som tvål, tandkräm, hårvård, blöjor, mensskydd med mera. Kostnader för preventivmedel ingår inte, men kan dock beviljas efter en individuell bedömning.

Barn- och ungdomsförsäkring

Posten avser sjukdomsförsäkring för alla ålderskategorier, 0-18 år eller 20 år om fortsatt studerande där föräldrarna har försörjningsskyldighet.

Gemensamma hushållskostnader

De gemensamma hushållskostnaderna baseras på antal medlemmar i hushållet och anges för hushåll om upp till 7 personer. I hushåll med fler medlemmar än 7 ökas normen för de gemensamma hushållskostnaderna med samma summa som den ökats med mellan hushåll med 6 personer upp till hushåll för 7 personer.

Gemensamma hushållskostnader är beräknade utifrån att flera personer stadigvarande bor i samma hushåll och därmed kan utnyttja flerpersonshushållets ekonomiska fördelar.

Förbrukningsvaror

Kostnader för rengöring, vård och skötsel av bostaden samt klädvård, diskmedel, tvättmedel, dammsugarpåsar, glödlampor och skokräm.

Medier

Abonnemangs- och samtalsavgift för telefon, TV-licens samt prenumeration på dagstidning, brevpapper, kort och frimärken. Internetuppkoppling kan ersätta prenumeration på dagstidning, då tidning kan läsas via internet.

Umgängesbarn

Umgängesbarn räknas med, utifrån full norm, för de dagar då vistelse i hushållet är planerad. Bistånd beviljas dock med högst sex dagar per månad, och högst 14 dagar per månad vid lov osv. Umgänge utöver detta regleras föräldrarna emellan, och med barnbidrag/underhållsstöd.²⁵

²⁵ Se dom gällande beräkning av bistånd till umgängeskostnader, i Kammarrätten i Jönköping 2008-04-08, mål nr 1337-1339-06

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Övergång från yngre till äldre åldersgrupp i normberäkningen

Barn flyttas upp i en högre åldersgrupp och dess norm först vid första ansökningstillfället efter att aktuell ålder har uppnåtts. Detta sker automatiskt i verksamhetssystemet.

Akuta nödsituationer

Det förekommer att personer som beviljats försörjningsstöd för en period ändå står utan pengar innan perioden löpt ut. Om sökande i dessa fall använt tidigare beviljat bistånd på sådant som är uppenbart att försörjningsstödet inte är avsett för och/eller om sökande endast skall vistas en kortare period i kommunen kan ytterligare försörjningsstöd beviljas med livsmedelsnorm för kvarvarande period för att undvika att nödsituation uppstår.

Om sökande vid upprepade tillfällen överkonsumerar kan det vara motiverat att dela upp eventuellt kommande bistånd i mindre poster med fler utbetalningstillfällen per månad. Om en sökande trots uppdelning inte klarar av att hantera sin ekonomi på ett sådant sätt att han kan tillförsäkras en skälig levnadsnivå bör handläggare informera om möjligheten till att ansöka om förmedlingsmedel och/eller erbjuda samtal med budgetrådgivare alternativt informera om möjlighet att ansöka om god man. Socialnämnden kan också anmäla till överförmyndaren att någon har behov av god man eller förvaltare. I extrema fall, då sökande väljer att fortsätta överkonsumera och tackat nej till erbjudna insatser kan bistånd för att undvika nödsituation avslås. Det är då viktigt att den tidigare lämnade informationen och erbjudna insatserna finns dokumenterade.

Vid risk för avstängning av el och eller risk för vräkning av gamla, sjuka och barnfamiljer skall man i första hand försöka hjälpa sökande att få anstånd med betalningen till dess att socialnämnden hinner behandla ärendet, i de fall då skulden inte ligger inom ordinarie delegation. I de fall detta inte går, kan ett ordförandebeslut bli nödvändigt.

Akut nödsituation kan också uppstå på grund av förlorad plånbok eller stöld av personliga bankkort eller kontanter. Om akut nödsituation uppstår utifrån ovanstående skall polisen kontaktas av sökande och anmälan vara gjord innan ansökan om ekonomiskt bistånd. Sökande bör också ha gjort vad han kunnat för att själv lösa sin situation genom lån eller förskottsutbetalning på eventuell lön samt undersöka om möjlighet till ersättning ifrån försäkringsbolag finns. Sökande skall i de fall då de ansöker på grund av förlorad plånbok eller andra värdehandlingar uppvisa polisanmälan vid ansökningstillfället. Bistånd beviljas inte för att täcka de förlorade tillgångarna, utan i de fall då det behövs för att undvika en nödsituation.

Tilläggsbelopp till normen för försörjningsstöd enl. 4 kap 3 § SoL

I försörjningsstödet ingår även skäliga kostnader för boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa (4 kap 3 § SoL). Vad som anses vara skäliga tilläggsbelopp prövas individuellt, se nedan.

Bostad

Bostadskostnaden²⁶ skall alltid prövas och individuell bedömning göras utifrån sökandes behov samt tillgång av bostäder i kommunen. I bedömningen av en skälig bostadskostnad skall handläggare utgå ifrån vad en låginkomsttagare på orten normalt har råd med samt kostnadsläget i allmännyttans bostadsbestånd i kommunen. Vid bedömningen kan dokumentet ”högsta godtagbara hyreskostnad”²⁷ vara vägledande.

Det är rimligt att ställa krav på bostadsbyte om kostnaden är för hög i förhållande till vad som är skäligt för sökande om biståndsbehovet förefaller att bli långvarigt. Krav på byte av bostad skall också ske om bostaden representerar ett ekonomiskt värde exempelvis egen villa eller bostadsrätt. Om socialtjänsten finner det rimligt att sökande flyttar till ett billigare boende, men sökande själv väljer att inte göra detta, kan bistånd för bostadskostnad sättas ned till den norm som rekommenderas för sökande utan beaktande av den faktiska bostadskostnaden.

Vid tillfällen av krav gällande bostadsbyte skall sökande ges skäligt rådrum för detta (skäligt rådrum bedöms i normalfallet vara ca 4 månader). Den sökande skall då få ett skriftligt beslut om detta, med besvärshänvisningar. Beslutet om rådrum är överklagningsbart.

Om det är svårt att få en ny bostad eller sälja egen fastighet på grund av bostadsmarknaden på orten eller andra omständigheter som den enskilde inte kan råda över skall detta vägas in i helhetsbedömningen av rätten till bistånd. Den faktiska boendekostnaden bör dock beviljas så länge som sökande medverkar till att finna ett billigare boende eller på annat sätt sänka sina bostadskostnader. Krav kan ställas på att den sökande skall redovisa sökta bostäder månadsvis. Om sökande har exceptionellt hög boendekostnad exempelvis för hotellrum, kan socialtjänsten föreslå en temporär lösning med godtagbar standard i avvaktan på en permanent lösning innan tiden för skäligt rådrum går ut. Byte av bostad eller bostadsområde bör dock inte tvingas fram om:

- om flytt innebär negativa sociala konsekvenser. Exempelvis för barnfamilj där en flytt skulle innebära byte av skola och socialt nätverk för barnen.
- om den sökande har ett särskilt behov av kontinuitet i det sociala nätverket eller har behov av den fysiska miljö som kan erbjudas i det nuvarande boendet.
- om nuvarande boende är specialanpassat utifrån eventuella funktionshinder
- då sökande har begränsade möjligheter att bli godkänd som hyresgäst i annat boende

Flytt till dyrare bostad

Om en sökande anser sig vara i behov av bostadsbyte under pågående biståndsperiod och detta medför fördyrade bostadskostnader eller andra kostnader för hushållet, skall socialtjänsten informeras och lämna ett förhandsbesked om huruvida den nya hyran kommer att godkännas. Denna bedömning görs individuellt

²⁶ Att tänka på: Har sökande bostadsbidrag?

²⁷ Se bilaga 1.

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

med beaktande av omständigheterna i det enskilda fallet. Bistånd för en högre boendekostnad bör endast beviljas om sökande, genom att bo kvar i nuvarande bostad, inte kan tillförsäkras en skälig levnadsnivå.

Skäl för flytt till dyrare bostad kan vara medicinska eller (starka) sociala, till exempel:

- betydande trångboddhet (fler än 2 personer tvingas dela rum).
- då en ung vuxen, genom att bo kvar i föräldrahemmet, förhindras att leva ett normalt vuxenliv. (Exempelvis då den sökande av utrymmesskäl tvingas dela rum med betydligt yngre syskon).

Vägledande norm för bostadsstorlek

Ensamstående:	1-2 rum och kök
Ensamstående med 1-3 barn	2-4 rum och kök (beroende av barnens ålder/kön)
Sammanboende:	1-2 rum och kök
Sammanboende med 1-3 barn :	3 – 4 rum och kök (beroende av barnens ålder/kön)

I en bedömning av antalet rum beräknar man att 2 barn under 10 år kan dela rum och att barn över 10 år kan dela rum om de är nära varandra i ålder och av samma kön.

Om man som sökande har umgängesbarn kan vägledning hämtas från de maxgränser som gäller för bidragsgrundande bostadsyta vid beräkningen av bostadsbidrag. 1-2 umgängesbarn påverkar inte storleken på godkänd bostadskostnad. Vid fler än 2 umgängesbarn får en individuell bedömning göras.

Vägledande norm för godtagbara bostadskostnader

Vid bedömning om en hyra är rimlig, finns en vägledande norm. Denna norm skall ses som just en vägledning och kan inte ersätta den individuella bedömningen i det enskilda fallet.

För belopp och mer information, se dokumentet *Vägledande norm för godtagbara boendekostnader*²⁸, som uppdateras varje år.

Hushållsel

Kostnaden för hushållsel räknas med i sin helhet som en godtagbar utgift. Uppvärmningskostnad inkluderas vid beräkning av högsta godtagbara boendekostnad. Om uppvärmningskostnaden ger en orimligt hög boendekostnad, skall rådrum ges (se ovan).

Parkeringsplats och andra tilläggskostnader

Kostnader för parkeringsplats ingår normalt inte i vad som är nödvändigt för en skälig levnadsnivå men kan beviljas om parkeringsplats inte går att förhandla bort eller om det föreligger särskilda skäl för behov av bil. Detsamma gäller andra tilläggskostnader som inte går att välja bort.

Bostadsrätt

När den faktiska boendekostnaden för en bostadsrätt fastställs bör hänsyn tas till kostnaden för ränteutgifter samt månadsavgift. Har den sökande beskattningsbar inkomst, bör den sökande skattejämka istället för att få tillbaka ränteavdraget på skatten året efter. Amorteringar på bostadslån ska ej tas med i beräkningen av bostadskostnader.²⁹

²⁸ Bilaga 1

²⁹ Se SOSFS 2013:1 sid. 7

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Dubbelhyra

Dubbelhyra beviljas vanligtvis inte, då sökande förväntas planera sin flytt på ett sådant sätt att dubbelhyra inte uppstår. Dock skall beviljande av dubbelhyra beaktas om flytt föranleds av starka medicinska, sociala eller ekonomiska skäl. Den enskilde skall göra vad hon eller han kan för att undvika dubbel hyra, men vissa flyttar kan inte planeras så att dubbelhyra undviks.

Att göra vad man kan, innebär att snabbt flytta ut saker och städa, samt anmäla till hyresvärderna att den gamla bostaden kan hyras ut igen omgående.

Om flytt till särskilt boende/bostad med särskild service är anledningen för flytt skall den sökande, förutom att göra vad hon eller han kan för att få avflyttningensbostaden uthyrd snabbt, kontakta biståndsbedömaren för att undersöka möjligheterna till jämkning av kostnader för vård/omsorg. De kostnader som återstår, räknas som godtagbara kostnader. Vid flytt till särskilt boende behöver den sökande ofta flytta när hon eller han får en plats, och kan inte fullt ut planera sin flytt för att undvika dubbla hyror.

Egen fastighet, bostadsrätt eller andelslägenhet

Egna fastigheter³⁰, bostadsrätter eller andelslägenheter är realiserbara tillgångar som, om de säljs, kan undanröja ett behov av ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd. I en utredning gällande rätten till bistånd skall i de fall då den sökande innehar en fastighet, bostadsrätt, andelslägenhet, en helhetsbedömning göras. Såväl ekonomiska som sociala konsekvenser av en försäljning skall vägas in liksom:

- biståndsbehovets längd
- familjestorlek
- förankring i bostadsområdet
- risk för anpassningssvårigheter vid flytt
- kostnad för alternativt boende i relation till nuvarande bostadskostnad
- storleken på det bundna kapitalet i bostaden
- underhåll- och reparationskostnader på sikt.

I samband med prövning av rätten till bistånd för sökande som bor i egen fastighet, bostadsrätt eller andelslägenhet skall följande information bifogas ansökan:

- Inköpsår och pris
- taxeringsvärde
- samtliga lån var för sig med uppgift om långivare, kvarvarande skuld, årlig ränta, årlig amortering samt tidpunkt för betalning
- uppvärmningskostnad och övriga driftkostnader (el, vatten, avlopp, sopor, försäkring, underhåll m.m.)
- tomträttsavgäld
- avgift till samfällighet, vägförening eller dylikt.
- Möjlighet till uppskov av amortering eller förutsättning för ytterligare lån
- Skatteeffekt (sökt skattejämkning?)

³⁰Att tänka på: Finns möjlighet till jämkning? Kan lånen skrivas om/omplaceras? Finns utrymme för högre belåning? Är kostnaden rimlig i förhållande till bostaden?

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Det är inte ovanligt att boendekostnaden utgörs av viss amortering på eventuellt bostadslån. Ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd är inte avsett att användas för kapitalbildning varpå bistånd inte beviljas för dessa kostnader.

Bostadskostnaden för egen villa beräknas enl. följande:

- Räntekostnaden som är knuten till bostaden
- Tomträttsavgälden
- Fastighetsskatt/avgift
- Uppvärmning och andra driftkostnader.

Underhållskostnaderna tas inte med i beräkningen. Beräkningen av bostadskostnaden skall enbart göras utifrån de lån som tagits för att förvärva bostaden. Inteckningar för bil, båt eller andra inköp skall inte räknas in.

Om kostnaderna för boendet är oskäligt höga bör sökande uppmanas att se över sina möjligheter att minska dessa genom att bland annat kontakta sina långivare för amorteringsfritt lån, räntesänkningar med mera samt möjligheten att hyra ut del av bostaden.

Andrahandskontrakt

Enligt 12 kap 39 § JB skall den som hyr ut sin lägenhet i andra hand ha tillstånd av hyresvärden. Detta tillstånd är en förutsättning för att andrahandshyresgäster ska kunna erhålla bostadsbidrag från Försäkringskassan.

Även då sökande ansöker om ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd skall boendet styrkas med ett andrahandskontrakt. I kontraktet skall det framgå vad förstahandshyresgästens grundhyra är samt att tillstånd till andrahandsuthyrning har lämnats. Om tillstånd om andrahandsuthyrning saknas bör sökande uppmanas att skaffa detta men avsaknad av tillstånd kan ej föranleda avslag på sökt bistånd. För övrigt skall bostaden bedömas utifrån riktlinjerna för bostad i övrigt.

I de fall då andrahandskontrakt godkänt av hyresvärden saknas, och den sökande därmed inte fått rätt till bostadsbidrag, får en bedömning göras av huruvida den sökande gjort vad hon eller han kunnat för att få ett förstahandskontrakt eller ett andrahandskontrakt godkänt av hyresvärden. I de fall den sökande inte gjort vad hon eller han kunnat, kan bistånd till hyran minskas med den summa som den sökande annars hade kunnat få i bostadsbidrag.³¹

Hemmaboende vuxna barn

Hemmaboende vuxna barn som beviljats försörjningsstöd får genom biståndet, möjlighet att svara för sin del av bostadskostnaden i fall då:

- föräldrarna på grund av att det vuxna barnet bor kvar hemma har högre bostadskostnader än de annars skulle ha haft antingen genom att de tvingats behålla en större bostad eller genom att de annars skulle ha varit berättigade till bostadsbidrag.
- Sökande inte är berättigat till studiehjälp eller förlängt barnbidrag men tidigare betalat för att bo hemma.

I domen RÅ 1994ref 61 har Regeringsrätten uttalat att avgörandet för om en hemmaboende vuxen skall beviljas bistånd för sin del av bostadskostnaden är att det skett en förändring gällande den sökandes ekonomiska situation. Om sökanden inte betalat del av bostadskostnaden tidigare utgör inte ett avslut av studier skäl till att bevilja bistånd för bostadskostnad. Däremot bör bistånd för bostadskostnad beviljas om

³¹ Se dom från Kammarrätten i Göteborg 2004-11-18, Mål nr 2231--2234-04

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

sökandes ekonomiska situation har förändrats och sökande kan påvisa att han/hon tidigare har stått för sin del av bostadskostnaden.

I de fall då ungdomen skall beviljas bistånd till sin boendekostnad, kan CSN:s regler för inackorderingstillägg vara vägledande. Hyresdelen bör då motsvara inackorderingstillägget för avstånd 0-44 km från föräldrahemmet.

För den som bar en inneboende

Vid beräkning av bostadskostnaden för familjer med vuxna hushållsmedlemmar med egna inkomster görs avdrag för den inneboendes hyreskostnad i enlighet med CSN:s regler för inackorderingstillägg vid avstånd 0-44 km, såvida inte en annan inneboendehyra är avtalad mellan parterna sedan tidigare. Vill föräldrar eller andra bostadsinnehavare inte kräva hyra av den inneboende skall ändå inneboendes hyra avräknas ifrån den faktiska bostadskostnaden när sökandes biståndsbehov prövas. Den hemmaboende vuxne skall inte genom att krävas på inneboendehyra försättas utan medel. Inneboendehyran skall inte vara högre än att de kvarvarande inkomsterna överstiger försörjningsstödsnormen.

Om någon skulle vilja ha råd om hur mycket som är lämpligt att betala som inneboende, kan man tipsa om hur Försäkringskassan räknar hyreskostnad vid delad bostad. Då räknar man varje rum som två enheter och köket som en enhet. Antal enheter räknas ut i bostaden. Den inneboendes andel av boendekostnaden kan då beräknas genom att hyreskostnaden för bostaden divideras med antal enheter och därefter multipliceras med den inneboendes andel.

Exempel

Om den inneboende disponerar ett rum i en bostad på fyra rum och kök, innebär det att den inneboende disponerar två av totalt 9 enheter ($4 \text{ rum} \times 2 = 8 + \text{kök} = 9 \text{ enheter}$). Hela boendekostnaden är 6000 kr per månad. Den inneboendes andel av boendekostnaden kan då beräknas genom att 6000 divideras med 9 och därefter multipliceras med 2, dvs $2/9 \times 6000 = 1333 \text{ kr i månaden}$.

För den som är inneboende

Den faktiska boendekostnaden skall beaktas när den sökande är inneboende, och det innebär den summa som avtalats mellan den inneboende och bostadsinnehavaren. En bedömning av om kostnaden är skälig skall göras, men i det ingår inte att utreda hur mycket bostadsinnehavaren betalar i hyra eller om den personen tjänar något på uthyrningen. Om inneboendehyran bedöms vara helt oskälig, får den sökande ges ett rådrum, precis som vid för höga boendekostnader i övrigt.

Delad bostad

Sökande som delar boende med annan person/personer utan att de ingår i en hushållsgemenskap bör beviljas bostadskostnad utifrån faktisk hyra genom antalet boende i bostaden. I dessa fall bör sökande stå med på gällande hyresavtal.

Andra bostadsformer

Vid andra boendeformer, så som boende i husvagn, båt, hotell, vandrarhem m.m. beräknas bostadskostnaden med hänsyn till de faktiska omständigheterna. Det kan för exempel vara motiverat att bevilja bistånd utöver gällande riksnorm för bland annat magasinering av tillhörigheter. Kostnaden för magasinering bör dock vara rimlig i förhållande till ägodelarnas värde och kostnaden för nyanskaffning.

Bostadskostnad under fängelsevistelse

Den som avtjänar ett fängelsestraff bör generellt inte anses ha rätt till bistånd för bostadskostnad om strafftiden överstiger 6 månader. För fängelsestraff upp till 6 månader bör detta beviljas om sökande, genom avyttring av bostad, riskerar bostadslöshet efter frigivning. Den som kan ges tillstånd att hyra ut sin bostad i andra hand bör rekommenderas att göra detta. Bistånd skall under dessa omständigheter beviljas under tid

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

som är behövlig för att lösa bostadsfrågan/ uppsägningen. Om bostaden sägs upp bör bistånd för magasinering beviljas om kostnaderna är rimliga i förhållande till ägodelarnas värde.

Bostadskostnad för ungdomar

Ungdomar (upp till 21 års ålder) beviljas generellt sett ingen bostadskostnad för eget boende så länge det inte föreligger starka sociala skäl för flytt till eget boende. Då ungdomar fyllt 23 år kan beviljande av bostadskostnad ske utan att särskilda skäl föreligger. En helhetsbedömning bör göras utifrån ungdomens möjlighet till egen försörjning inom överskådlig framtid. Ungdomar som flyttat hemifrån under en period då de varit självförsörjande, kan inte hänvisas till att flytta tillbaka hem igen, utan skall beviljas bistånd till hyra som andra vuxna.

Hemförsäkring

Bistånd för hemförsäkring³² skall beviljas med faktisk kostnad. Om kostnaden överstiger 2 % av basbeloppet per år för ensamstående och 3 % av basbeloppet per år för en familj, bör kostnaden dock kunna sänkas. Den sökande skall då hänvisas till att sänka sina kostnader för hemförsäkring inför att premien skall betalas nästa gång. Då beviljas maximalt 2 respektive 3 % av basbeloppet, såvida det inte finns särskilda skäl för en högre kostnad.

Handläggare bör alltid undersöka att hushållet inte är dubbelförsäkrat genom eventuell facklig organisation eller hyresvärd. Om socialnämnden godtagit sökande med egen bostad bör sökande beviljas skäligen kostnad för försäkring utifrån fastighet.

Magasinering av möbler och andra tillhörigheter

Bistånd kan eventuellt beviljas, under skäligen period, för magasinering av möbler eller andra tillhörigheter om en person saknar fast bostad. Magasineringstiden och kostnaden bör ställas emot kostnaden av att införskaffa nya tillhörigheter.

Arbetsresor

För resor till och från arbete³³ skall sökande använda sig av billigast möjliga färdstätt om inte arbetsplatsen ligger inom gångavstånd från bostaden (3 km enkel väg). Undantag från detta kan göras om vägen är olämplig att promenera på. För sökande med barn eller sökande som lider av sjukdom eller andra komplikationer som gör det svårt att promenera till arbetet kan avsteg från avståndsgränsen göras. I begreppet arbetsresor ingår även resor till och från praktik, aktivitet inom arbetsmarknadsenheten eller via arbetsförmedlingen samt aktivt arbetssökande.

För sökande som är i behov av färdmedel skall i första hand allmänna kommunikationer användas. Bistånd utgår då med kostnad för periodkort för dagliga resor eller kontoladdning för enstaka resor. Aktuella prisuppgifter finns att finna på www.vasttrafik.se.

I undantagsfall kan bistånd utgå till resor med egen bil. Detta främst då sökande har ett arbete där förutsättningen är att egen bil används, personer med handikapp eller sjukdom, då avståndet uppgår till minst 3 km och arbetstiderna ej medger resa med allmänna kommunikationsmedel. Den som ansöker om bistånd för resor till och från arbetet har som regel rätt till skattejämkning. Vid ansökan om bistånd skall därför beslut om jämkning kunna visas upp. Beloppet för skattejämkning på grund av bilkostnaderna skall inte tas med i en beräkning då den är avsedd att täcka faktiska driftkostnader för bilen.

Bistånd för resor med egen bil bör behandlas restriktivt. Det skall klart framgå av omständigheterna att särskilda skäl föreligger eller att arbetsresor med egen bil regelmässigt medför en tidsvinst på minst 2 timmar/dag. Då beräkning görs gällande faktiska kostnader i samband med bilresor skall utgångspunkten

³² Att tänka på: ingår rättsskydd i den hemförsäkring som är gällande?

³³ Att tänka på: Finns möjlighet till skattejämkning för arbetsresor? Kan bistånd till cykel vara ett alternativ?

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

vara den faktiska driftkostnaden på orten. Om Individ- och familjeomsorgen beslutat att det föreligger godtagbara skäl för arbetsresor med egen bil bör även kostnader för eventuell skatt, trafikförsäkring samt besiktning och reparationer godkännas om sökande väljer att ansöka om dessa kostnader. Bistånd till reparationer och utrustning kan beviljas med maximalt 15 % av basbeloppet per år. Vid större behov än så, skall ansökan lyftas till utskottet för omsorg.

Vid långvarigt biståndsbehov bör sökande uppmanas att byta till bostad närmare sitt arbete eller aktivitet om detta skulle vara en möjlighet för sökande att bli självförsörjande. Likaså kan man under sommarhalvåret tillämpa användande av cykel för avstånd upp till 5 km.

Fackföreningsavgift

Fackföreningsavgift samt avgift för medlemskap i a-kassa/ALFA-kassa ingår inte i riksnormen, utan är ett tillägg, och skall betraktas som en godtagbar utgift i samband med ansökan om ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd. Avgiften skall beviljas med det belopp som gäller för den organisation sökande tillhör. Är sökande arbetslös eller långtidssjukskriven bör sökande ha kontrollerat sina möjligheter att få avgiften reducerad innan ansökan om bistånd beviljas.

ALFA-kassan är ett komplement till de organisationsanknutna a-kassorna och har till syfte att ge fler tillgång till inkomstrelaterad arbetslöshetsförsäkring. Ytterligare information om ALFA-kassan finns att finna på www.alfakassan.se.

Livsöring i övrigt

Livsöring i övrigt är ett begrepp som avser alla de behov en enskild person kan ha för att kunna tillförsäkras en skälig levnadsnivå men som inte omfattas av ekonomiskt bistånd/ försörjningsstöd och som inte förekommer dagligen.

Läkarvård, mediciner samt sjukresor och annan sjukvårdande behandling

Faktiska, godtagbara kostnader för läkarvård, mediciner samt annan sjukvårdande behandling är tilläggsbelopp till riksnormen. Om en person väljer att gå till en privat vårdgivare beviljas inte bistånd för de merkostnader som eventuellt kan komma att uppstå. Bistånd beviljas främst för läkarbesök, läkemedel samt sjukresor som ordinerats av läkare, upp till gränsen för gällande högkostnadsskydd.

Uppgifter om aktuella patientavgifter finns att finna på www.vgregion.se/patientavgifter

Högkostnadsskydd sjukvård

Högkostnadsskydd³⁴ för läkarvård innebär att vårdgivaren tillhandahåller ett högkostnadskort där avgifter som patienten betalar för sitt läkarbesök eller annan sjukvårdande behandling, noteras. Det är patienten själv som skall bevaka sin rätt till högkostnadsskydd då gränsen uppnås. Avgifter för vård eller annan sjukvårdande behandling kan noteras i efterhand genom uppvisande av originalkvitto eller inbetalad faktura.

När patienten (inom en tolv månadersperiod) har betalat avgifter för läkarbesök eller annan sjukvårdande behandling upp till 1100kr (år 2015) och påtalat rätten till högkostnadsskyddet kan frikort utfärdas. Utfärdat frikort ger rätt till fri sjukvård under en tolv månadersperiod räknat från första besöket som legat till grund för frikortet dvs. den äldsta betalningen på högkostnadskortet.

Kostnader för uteblivet besök berättigar inte till ekonomiskt bistånd.

Bistånd för patientavgift vid sjukhusvistelse bör beviljas exklusive matnormen per dag.

Högkostnadskort medicin

Högkostnadsskydd för läkemedel omfattar bland annat kostnader för receptförskrivna läkemedel, läkemedel för födelsekontroll, förbrukningsartiklar för stomiopererade, med mera. Kostnadsreducering gällande inköp av receptförskrivna läkemedel inträder då inköpen överstigit 1100 kr (år 2015) under en 12 månaders period. Kostnadsfrihet inträder då egenavgiften avseende receptförskrivna läkemedel uppgår till en summa av 2200 kr (år 2015) under en 12 månaders period. För barn inom samma familj gäller gemensamt högkostnadsskydd.

Kostnaden för inhandlade läkemedel skall redovisas genom receptspecifikation eller kvitto vid en ansökan om ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd.

Frikort

Personer som kontinuerligt uppbär ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd skall informeras om högkostnadsskyddet. Ansökan om kostnader för läkarvård, mediciner samt sjukresor eller annan nödvändig sjukvård skall verifieras i samband med ansökan. Bistånd för sjukvård, mediciner och sjukresor kan bara beviljas upp till respektive högkostnadsskydd per person och år. Vid betalning av mediciner skall sökande i första hand använda sig av det avbetalningssystem som Apoteken tillämpar. Den som har betalningsanmärkningar kan dock inte få avbetala och får därför beviljas bistånd till hela kostnaden när den uppstår.

³⁴ Att tänka på: känner sökande till högkostnadsskyddet? Uppmana sökande att spara alla kvitton ifrån läkarbesök för insättning i högkostnadskortet. Betalas rätt patientavgift?

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Sjukresor

Västra Götalandsregionen ersätter delar av kostnaden för sjukhusresor. Upplysning gällande detta kan lämnas av Sjukreseenheten, Regionens Hus i Vänersborg på tel. 010-47 32 100. Information gällande sjukresor finns även att finna på:

www.1177.se/Vastra-Gotaland/Regler-och-rattigheter/Ersattning-for-sjukresor-i-Vastra-Gotaland/

Västra Götalandsregionen ersätter bl.a. resor i samband med:

- sjukvårdande behandling
- läkarvård
- sjukhusvård
- tandläkarbehandling
- utprovning av handikappmedel

Högekostnadsskydd för sjukresor uppgår till 1500 kr under en 12 månaders period (2015). För barn inom samma familj gäller gemensamt högekostnadsskydd. Resor understigande högekostnadsgränsen kan tillgodoräknas.

Egenavgiften för resor i samband med sjukvård betraktas som ett tilläggsbelopp till gällande riksnorm. Bistånd till hela resan skall inte beviljas, då kostnaden utöver egenavgiften kan sökas från sjukreseenheten.

Tandvård

Då tandvård bedömts vara av akut karaktär enligt behandlande tandläkare godtas genomförd åtgärd före en ansökan om bistånd. Akut tandvård innefattas främst av smärtsamma och/eller infektiösa tillstånd.

Vid behov av tandvård som inte bedöms vara av akut karaktär och där behandling, utan större olägenhet, kan skjutas upp, skall kostnadsförslag inhämtas av behandlande tandläkare. Kostnadsförslaget skickas för bedömning till förtroendetandläkare knuten till Individ- och familjeomsorgen i Orust kommun, vid behov (exempelvis vid åtgärder som en lekman inte kan bedöma huruvida de är nödvändiga, och vid kostnadsförslag som överstiger 5000 kr).

Den enskildes ekonomiska förutsättningar att inom rimlig tid själv ha möjlighet att bekosta tandvården skall alltid beaktas. Den som väntas bli självförsörjande inom en snar framtid, kan eventuellt avbetala på tandvården under några månader. För personer med tillfälligt behov av ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd skall hänsyn tas till hur inkomstförhållandena sett ut tidigare och framtida bedömningen av framtida försörjningsförmåga.

För personer med ett långvarigt behov av ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd (biståndsbehov över 12 månader i följd) kan bistånd eventuellt beviljas för skäligen undersökningskostnader i förebyggande syfte.

Sökande som är inskrivna för sluten sjukhusvård kan få behovet av akut tandvård tillgodosett genom sjukvårdens försorg genom att den klinik sökande är inskriven på står för patientdelen av tandvårdskostnaden. För personer intagna på anstalt svarar kriminalvården för kostnader i samband med akut tandvård. För personer som är föremål för tvångsvård på ett LVM-hem svarar hemmet för akut tandvård. Akut tandvård skall även ingå i vårdavgiften för ett § 12 hem.

Obs! Det råder fri prissättning av tandvård varpå priset på behandling kan variera mycket mellan olika tandläkare.

Barn och ungdomar har fri tandvård till och med det år då de fyller 22 år.

Glasögon/linser

I samband med ansökan om ekonomiskt bistånd för glasögon, krävs ett recept ifrån ögonläkare eller rekommendation av legitimerad optiker samt ett kostnadsförslag på det billigaste alternativet för att tillgodose den sökandes behov. Ytbehandling av glas godkänns generellt inte.

Ekonomiskt bistånd till glasögon beviljas för faktiska kostnader för synundersökning, glas (standard/bifokala/progressiva) och arbete, samt för kostnader för bågar upp till 2 % av basbeloppet. Vid behov av dyrare bågar, skall behovet vara motiverat och styrkt av optiker.

Barn kan få visst ekonomiskt stöd till glasögon av regionen, se Västra Götalandsregionens hemsida. Vid växelvis boende kan kostnaden delas av föräldrarna.

Ekonomiskt bistånd för linser beviljas generellt inte.

Observera att vissa optiker kan laga/ersätta skador på glas och båge som inträffat inom ett år från köptillfället. Tänk också på att glasögon kan beställas via internet till en lägre kostnad om recept har införskaffats.

Hemutrustning

För att ha en skälig levnadsnivå skall man också ha ett hem som fungerar tillfredsställande. Det finns ingen allmän rätt för den som får en bostad och har dålig ekonomi att få ekonomiskt bistånd till utrustning av bostaden. De flesta får klara av situationen som människor i allmänhet gör, det vill säga genom planering, sparande, lån och gåvor från sitt sociala nätverk, etc. Det gäller särskilt för unga personer som flyttar hemifrån och som har kunnat planera för sin flyttning till eget boende. Men i vissa fall kan det finnas särskilda skäl, både ekonomiska och sociala, för att socialtjänsten skall ge bistånd till grundutrustning av ett hem. Det kan till exempel röra sig om en person som inte kommer att ha möjlighet att köpa nödvändig hemutrustning inom överskådlig tid, eller om en ung person som av sociala skäl inte kan bo kvar hemma.

Bistånd för hemutrustning bör föregås av ett hembesök för att kunna fastställa den sökandes faktiska behov.

Bistånd för hemutrustning kan sökas för olika nivåer:

- Grundutrustning
- Kompletterande hemutrustning

I bedömningen av den sökandes behov av hemutrustning bör man generellt sett väga in den enskildes möjlighet att införskaffa del av utrustningen på egen hand eller inom rimlig tid kunna komplettera sin hemutrustning genom egna medel.

Enligt regeringsrätten³⁵ är det rimligt att en ung biståndssökande får godta en betydligt enklare standard på hemutrustning än vad som annars är fallet. Hänsyn bör tas till den sökandes möjlighet att skaffa begagnad hemutrustning eller hemutrustning till ett lägre pris. För studerande ungdomar anses det vara skäligt med boende i basutrustat studentrum eller inackorderingsrum.

Grundutrustning

För personer som saknar grundläggande hemutrustning (startutrustning) och där biståndsbehovet har bedömts vara kortvarigt kan hjälp utgå i begränsad omfattning. Utrustningens kvalitet kan vara relativt låg

³⁵ RÅ 1995 ref. 180

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

då sökande efter hand förutsätts kunna komplettera och byta ut utrustningen efter behov. I detta fall kan en summa motsvarande 15 % av basbeloppet vara en riktlinje att hålla sig till.

I grundutrustningen ingår det absolut nödvändigaste för att sökande skall kunna tillgodose en skälig levnadsnivå så som nödvändigaste husgeråden, städutrustning, gardiner, mattor, sänglinne och möbelutrustning för kök och sovrum.

Bistånd för fullständig hemutrustning beviljas endast i undantagsfall och då främst för sökande som flyttar från särskilt boende, sökande som utsatts för våld och är i behov av ny bostad, sökande som flyttar till eget boende efter att ha varit placerade i familjehem eller på institution/behandlingshem.

I de fall då fullständig hemutrustning beviljas kan bistånd utgå med en summa upp till 30 % av basbeloppet för ensamstående och för familj kan bistånd beviljas med en summa upp till 30 % av basbeloppet för en vuxen samt med kompletterande 10 % av basbeloppet per hushållsmedlem.

Beloppen skall inte beviljas schablonmässigt utan föregås av en individuell bedömning samt hembesök. Utgå från hemutrustningslista vid beräkning av kostnader för hemutrustning, särskilt då delar av utrustningen redan finns.

Kompletterande utrustning

Bistånd för kompletterande utrustning kan bli aktuellt i samband med skilsmässa eller annan liknande situation för personer som långvarigt levt på en nivå motsvarande gällande riksnorm och som inte inom överskådlig framtid bedöms kunna tillgodose behovet på egen hand. Kompletterande utrustning kan beviljas med en summa upp till 15 % av basbeloppet för ensamstående med kompletterande 5 % per hushållsmedlem om behovet inte anses kunna tillgodoses på annat sätt.

Kompletterande hemutrustning kan bland annat beviljas för ersättning av förslitna möbler, hemtextilier, husgeråd, städredskap samt ev. reparation av TV. Likaså kan ersättning beviljas utifrån växande barns behov av större säng eller köksutrustning som gått sönder.

Beloppen skall inte beviljas schablonmässigt utan föregås av en individuell bedömning samt hembesök. Utgå från hemutrustningslista vid beräkning av kostnader för hemutrustning, särskilt då delar av utrustningen redan finns.

TV

Om behov föreligger kan bistånd beviljas för inköp av TV. Individuell bedömning skall alltid göras utifrån den sökandes behov samt den sökandes möjlighet att inom kort kunna tillgodose sitt behov på egen hand.

Om sökande har en TV som gått sönder kan inköp av ny TV vara ett billigare alternativ än en reparation av den gamla.

Bistånd för TV kan beviljas med 4-6 % av basbeloppet. Den som är ensamstående bör kunna klara sig med en mindre (och billigare) TV än en barnfamilj kan.

Dator

Inköp av dator beviljas generellt inte. Endast om särskilda skäl föreligger. Exempel på särskilda skäl kan vara barnfamiljer där dator används som ett verktyg för studier, eller sökande som av hälsoskäl är hänvisade till sin bostad och därför inte kan nyttja de datorer som finns att låna på biblioteket och Arbetsförmedlingen. Observera att många barn erhåller dator via skolan i de högre årskurserna samt i gymnasiet.

Vitvaror

Bistånd för vitvaror beviljas generellt inte om inte särskilda skäl föreligger.

Hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar

Flyktingar och vissa andra utlänningar har möjlighet att söka lån för hemutrustning hos CSN (Centrala studiestödsnämnden). För att söka lån via CSN måste sökande omfattas av kommunernas

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

flyktingmottagande och ha fyllt 18 år när han första gången togs emot i en kommun. Lån för hemutrustning beviljas sökande som flyttar till ny bostad (möblerad eller omöblerad) även den som är inneboende kan söka lån. Ansökan om hemutrustningsslån skall ske inom 2 år från tillfället för kommunplacering. Lånet är amorteringsfritt i två år från utbetalningsdatum.

För ytterligare information, se www.csn.se, eller kontakta kommunens flyktinghandläggare.

Spädbarnsutrustning

Bidrag för spädbarnsutrustning kan beviljas för ett första barn, med som högst 12% av gällande basbelopp, om sökande har levt på en nivå som motsvarar nivån för försörjningsstöd under en period och inte har möjlighet att få tillgång till spädbarnsutrustning på något annat sätt. För ensamstående förälder skall i första hand den andre förälderns möjlighet att bidra, utredas. Normen för personliga kostnader bör ge utrymme för successiv komplettering av barnets garderob.

I den grundläggande utrustningen ingår bland annat begagnad vagn, säng och sängutrustning. Skötbord, tillbehör för matning inklusive barnstol och de första kläderna. Se lista för spädbarnsutrustning.

Bidrag för grundutrustning för spädbarn betalas inte ut schablonmässigt utan skall utredas och prövas i varje enskilt fall. Vid syskonfödelse bör endast mindre kompletteringar vara nödvändigt.

Extra klädbidrag

I riksnormen ingår bidrag för det vardagliga klädbehovet, likaså behovet av väska, klocka och paraply. Extra klädbidrag utgår generellt inte men kan beviljas om särskilda skäl föreligger. Exempel på särskilda skäl skulle kunna vara en stor viktförändring eller barn som plötsligt växer ur de kläder som inhandlats för en specifik period.

Studentkläder

Kostnaden för en studentmössa räknas som en godtagbar utgift och bör därmed beviljas den sökande. Observera dock att leverantörer ofta tar kontakt med elever via skolan till en allt för dyr kostnad. Ofta kan sökande, genom inköp via internet, komma mycket billigare undan.

Föräldrar till ungdomar som tar studenten känner till detta i god tid innan, och bör kunna lägga undan något av klädnormen till studentkläderna. I de fall då kostym skall inhandlas, kan denna engångskostnad dock gå något utöver vad som kan anses ingå i normen. Ett visst bidrag till denna kostnad kan utgå. Ungdomens bästa och risken för upplevt utanförskap skall vara vägledande vid bedömning av denna fråga. En del av kostnaden för kostymen bör föräldern dock kunna ta av normen. Den student som skall ha klänning, bör dock kunna inhandla det inom normen, då klänningar ofta går att hitta till bra pris.

Legitimation

Giltigt ID-kort anses ingå i en skälig levnadsnivå för en vuxen person. Polismyndigheten utfärdar nationella ID-kort till en kostnad av 400 kr som skall betalas vid ansökningstillfället.

Cykel

Ekonomiskt bistånd för cykel kan beviljas sökande som under en längre tid haft inkomster understigande gällande riksnorm eller likvärdiga inkomster om behov av cykel föreligger för att ta sig till och från ett arbete eller annan aktivitet och behovet inte kan lösas på annat sätt.

Ekonomiskt bistånd till hjälm, lås och cykelbarnstol kan beviljas vid behov.

Barn kan, om familjen är berättigad till bistånd i övrigt, erhålla bistånd till cykel.

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Bistånd för cykel kan beviljas med 1,5 – 4 % av gällande basbelopp, beroende på ålder.

Resor

Arbetsresor

Allmänna kommunikationer skall i första hand användas. Ekonomiskt bistånd kan då utgå med kostnad för billigaste alternativ av typ månadskort eller kontoladdning på kort. Vid deltagande i arbetsrehabilitering och arbetsmarknadsåtgärd bekostas vanligen en del av resorna av Arbetsförmedlingen, men den enskilde får stå för en egenavgift. Egenavgiften räknas som en godtagbar kostnad vid beräkning av försörjningsstöd. Till den som söker försörjningsstöd och är arbetssökande eller sjuk och har kostnader för sjukresor, kan ett schablonbelopp om 200 kr beviljas för resor. Om den sökande har kostnader utöver detta schablonbelopp, skall kostnaderna specificeras.

Egen bil. Om allmänna kommunikationer inte kan utnyttjas för arbetsresor, utan egen bil måste användas, kan i vissa fall bistånd utgå. För att resor med egen bil mellan bostad och arbetsplats skall kunna godtas måste följande krav vara uppfyllda:

- Det ska av omständigheterna klart framgå att användandet av egen bil istället för allmänna kommunikationsmedel, regelmässigt medför en tidsvinst på minst två timmar per dag. Samma villkor gäller för resa mellan bostad och arbete med motorcykel.
- Hänsyn bör tas till om sökanden hämtar och lämnar barn inom barnomsorg eller hos dagbarnvårdare i samband med arbetsresorna.

Även andra omständigheter kan göra att behov av bil finns. Dessa skäl skall då vara styrkta, till exempel genom läkarintyg. För mer information, se under rubriken ”bilinnehav”.

Om behov av ovanstående finns kan bistånd utgå med belopp motsvarande en liter per mil, avrundat uppåt till helt krontal, samt till löpande räkningar för fordonet som t ex fordonsskatt, trafikförsäkring, besiktning. Vid bilpendling till arbetet, vars kostnad överstiger gränsen för skatteavdrag, kan den sökande begära jämkning hos Skatteverket för sina resekostnader.

Sökande med långa pendelavstånd bör uppmanas att söka bostad närmare arbetet om detta är möjligt med hänsyn till övriga förvärvsarbetande i familjen, samt till omständigheterna i övrigt.

Övriga resor

Personer som är arbetssökande behöver åka till Arbetsförmedlingen för besök. Ett schablonbelopp om 200 kr kan beviljas till dessa resor och andra resor som den arbetssökande kan behöva göra. Har den sökande behov av resor utöver detta, exempelvis till en anställningsintervju på annan ort, kan bistånd beviljas till detta om inte Arbetsförmedlingen eller arbetsgivaren (som intervjuar) täcker hela kostnaden.

Bistånd till lokala resor utöver arbetsresor, arbetssökarresor och sjukresor, i första hand med allmänna kommunikationsmedel, kan beviljas om särskilda skäl föreligger. Resor skall beviljas med billigaste alternativet.

Barn åker gratis till och med 30 juni det år de fyller 6 år och priser för ungdomar gäller fram till den dag man fyller 20 år eller, i vissa fall, 26 år. För ytterligare information, se: www.vasttrafik.se

Försörjningsstöd för busskort för barn- och ungdomar gällande resor till och från skolan, så beviljas detta generellt inte utan i dessa fall skall hänvisning till skolan/förvaltningsområde Lärande göras.

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Genomresa, hemresa

Vistelsekommunen ansvarar för vad den sökande behöver under sin vistelse i kommunen eller för hemresa om sådan är av vikt. Detta gäller även nordiska medborgare. Om behoven kan tillgodoses genom hemresa skall bistånd lämnas för resa med billigaste och lämpligaste alternativ.

Övriga utländska medborgare skall endast beviljas bistånd om de befinner sig i en nödsituation och skall i första hand hänvisas till egen ambassad eller konsulat.

Umgängesresor

Barn har rätt till umgänge med förälder de inte bor tillsammans med om inte särskilda skäl föreligger för indraget umgänge. Umgängesföräldern är den som har det primära ansvaret för resekostnaderna. Boendeföräldern skall delta i kostnaderna efter vad som är skäligt med hänsyn till båda föräldrarnas förmåga och övriga omständigheter.³⁶ Bestämmelsen gäller inte vid växelvis boende.

Rekreationsresa, semester

Förutsättningar för att en sökande skall beviljas bistånd för exempelvis semesterresa skall vara att den sökande har ett styrkt behov av miljöombyte eller rekreation eller att det finns barn i hushållet som är i behov av ovanstående. Om sökande har styrkt behov av bistånd kan bistånd beviljas för resa till släktingar eller hyra av enkel semesterstuga under en vecka till lägsta möjliga kostnad. För ensamstående gäller att de skäl som uppges skall vara synnerligen starka och styrkas av läkare, psykolog, eller dylikt. Om familjen har kontakt med en socialsekreterare i familjeenheten kan denna styrka om det finns särskilda skäl att bevilja bistånd till ett barns rekreativresa eller semester. Vid konstaterat behov av rekreativresa, kan enhetschef bevilja bistånd (utifrån den delegation enhetschef har att bevilja bistånd utöver riksnorm, med maximalt 25% av basbeloppet).

Koloni- och feriehemsvistelse

I den mån barn behöver koloni- eller feriehemsvistelse görs en individuell bedömning av barnets behov och föräldrars förmåga att själva svara för insatsen. Barn som är utsatta för ”sociala” risker bör bedömas vara i starkt behov av denna insats. Frågan gällande koloni- och feriehemsvistelse utreds och beslutas om, i familjeenheten.

Flyttkostnader

Flyttkostnader kan beviljas efter sedvanlig prövning om sökande har godtagbara sociala eller medicinska skäl som föranleder behov av flytt. Flyttkostnader beviljas främst för bensinkostnader (1 liter per mil enligt rådande bensinpris avrundat uppåt till närmaste krona) samt hyra av släp. Om särskilda skäl föreligger kan i vissa fall även bistånd för hyrbil beviljas. Om hyrbil beviljas skall den sökande stå för hyresavtalet på egen hand. Hyra av hyrbil skall också föregås av att sökande inhämtat kostnadsförslag från minst 2 uthyrningsfirmor.

Vid flytt till annan kommun ansvarar Individ- och familjeomsorgen för flyttkostnader samt uppehälle och hyra under den första månaden i den nya bosättningskommunen. Om sökande bedöms vara i behov av att söka ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd även i den nya kommunen bör en kontakt med socialtjänsten i den nya kommunen tas för överflyttning av ärendet. Observera att kontakt med den nya kommunens socialtjänst förutsätter den sökandes samtycke. Handläggaren skall informera om vikten av att ändra folkbokföringsadress, och vid behov erbjuda stöd med att göra detta.

Flyttkostnader beviljas först då behovet är fastställt.

³⁶ Föräldrabalken (FB) 6 kap. 15 §

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Flytt pga. renovering

Orsakas flytt av att fastigheten sökande bor i är i behov av genomgripande renovering står hyresvärden i vissa fall för flyttkostnader samt merkostnader som kan komma att uppstå. I annat fall, kan i vissa fall hemförsäkringen täcka kostnaderna.

Flytt pga. arbete på annan ort

I de fall den sökande fått arbete på annan ort kan i regel arbetsförmedlingen bidra med ekonomiskt stöd/flyttningsbidrag. Detta gäller framförallt personer som är eller riskerar att bli arbetslösa och som flyttar pga. arbetsmarknadspolitiska skäl. Information finns att finna på: www.arbetsformedlingen.se.

Flytt till annat land – asylsökande

En asylsökande som beviljats asyl i Sverige kan få resan tillbaka till hemlandet eller annat land betalad av migrationsverket. Migrationsverket tillhandahåller ansökningsblanketter.

Flytt till annat land – flyktingar

Flyktingar som önskar återvända till hemlandet eller bosätta sig i annat land kan få bidrag av Migrationsverket för skäligen flyttkostnader. (Gäller endast flyktingar som ej blivit svenska medborgare). För mer information, se: www.migrationsverket.se.

Flytt till annat land

Bistånd för flytt till annat land bör kunna beviljas om synnerligen starka skäl föreligger. Frågan skall då lyftas till omsorgsutskottet.

Telefonkostnader

Kostnader för abonnemangs- och samtalsavgifter för fast telefoni eller mobil ingår i gällande riksnorm men inköp, installation eller flytt av abonnemang prövas individuellt. I en prövning bör man se till sökandes framtida försörjningsmöjligheter samt sökandes sociala och medicinska situation. Mobiltelefon med ev. kontantkort kan ofta vara ett lämpligt alternativ och skall prövas i första hand.

Barnomsorgsavgift

Barnomsorgsavgiften skall beviljas utifrån den maxtaxa som kommunen tillämpar. Handläggare bör uppmärksamma sökande att se över om rätt taxa debiteras utifrån sökandes ekonomiska förutsättningar.

Avgifter inom omsorgerna för äldre och funktionsnedsatta

Avgifter som kan komma i fråga är:

- vårdavgift
- avgift för kost/matdistribution
- Hyra/boendeavgift

Avgifter inom äldreomsorgen eller omsorgen för personer med funktionsnedsättningar skall inte påverka en persons möjlighet att tillgodoses en skälig levnadsnivå, utan skall baseras utifrån inkomst i förhållande till ett förbehållsbelopp för att kunna få sina behov tillgodosedda. Finner handläggare att en person är i behov av att ansöka om ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd under en längre period utifrån allt fördyra kostnader för någon av ovanstående insatser bör handläggare utreda vilka möjligheter som finns för att få avgiften jämkad.

Reparationskostnader för lägenhet

Reparationskostnader för slitage av lägenhet/bostad beviljas generellt inte. Om en hyresvärds anspråk förefaller orimligt, kan handläggare hänvisa sökande att ta kontakt med hyresgästföreningen.

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

(Hyresgästföreningen agerar endast om hyresgästen är medlem. Blir frågan aktuell bör bistånd för medlemsavgift beviljas en begränsad period).

Reparationskostnader för bil

Om bedömning gjorts att sökande har behov av bil kan bistånd för nödvändiga reparationer och annan utrustning upp till en summa av 15 % av gällande basbelopp beviljas per år. Detta utöver kostnader för skatt, trafikförsäkring och besiktning som beviljas upp till faktisk kostnad.

Leasingkostnad för bil beviljas inte.

Kostnad för pass eller annan resehandling

Bistånd för kostnad gällande pass eller annan resehandling bör beviljas om särskilda skäl föreligger. I övrigt bör en ansökan om pass avslås då ett pass inte, generellt sett, är nödvändigt för att uppnå en skälig levnadsnivå. Särskilda skäl kan föreligga i de fall då en person ansöker om förlängt uppehållstillstånd, då Migrationsverket vid dessa tillfällen kräver att en person ska kunna uppvisa giltigt pass eller annan resehandling. Om socialtjänsten tidigare beviljat en kostnad för ansökan om uppehållstillstånd är det också rimligt att en ansökan om pass beviljas.

Avgift för ansökan om svenskt medborgarskap

Ekonomiskt bistånd bör inte beviljas för ansökan om svenskt medborgarskap.

Avgift för ansökan om uppehållstillstånd

Avgiften bör generellt inte beviljas men om ansökan avser barn bör bistånd beviljas både vid en första ansökan samt vid ansökan om eventuell förlängning. I dessa fall bör även bistånd beviljas för förälder och/eller vårdnadshavare.

Fickpengar vid institutionsvård

Fickpengar beviljas för att täcka behov av kläder, fritid, hygienartiklar och telefonkostnader. Behov av längre resor, läkemedel, sjukvårdskostnader och tandvård prövas separat. Den som har en bostad kvar under institutionsvården, kan kostnader för hyra, el mm tillkomma. Den som endast har behov av en lägre fickpeng, till kläder, fritid, hygien och telefon, kan beviljas detta utan ansökan varje månad under en period. Sökanden skall då informeras om sin skyldighet att upplysa om förändringar. Den som har utgifter också för en bostad mm, skall göra ansökan varje månad och inkomma med sina fakturor. Den som har andra inkomster, exempelvis i form av sjukpenning, under institutionsvistelsen skall naturligtvis använda dem för sin försörjning.

Observera att fickpengar ibland utbetalas av den institution där sökande är placerad. Det är därför viktigt att se hur det aktuella avtalet ser ut, och vad som ingår i vårdavgiften som kommunen betalar.

Begravningskostnader

Bistånd till begravningskostnader kan beviljas om dödsboet helt eller delvis saknar tillgångar som täcker kostnaderna för en skälig begravning. Kostnaden för städning och utflyttning av den avlidnes bohag beviljas generellt inte. Begravningskostnaden är en prioriterad kostnad vilket innebär att den går före alla andra kostnader som dödsboet har att betala, exempelvis hyra, privata skulder med mera.³⁷

³⁷ Förmånsrättslagen 10 §

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Vad som menas med rimliga begravningskostnader får avgöras utifrån den avlidnes önskemål men skall generellt inte överstiga 35 % av basbeloppet (exklusive gravsten, se nedan). Hänsyn skall tas till familjetradition, olika religiösa och etniska gruppers speciella önskemål etc. Om familjegrav finns ordnad utanför kommunen kan transportkostnader ev. beviljas (bidrag utgår dock generellt inte för transport till annat land för begravning). Innan beslut fattas gällande rätten till bistånd skall handläggare försäkra sig om att inga försäkringar utgår som är avsedda att täcka begravningskostnaderna. Detta bör ha utretts redan vid dödsboanmälan. Finns det anledning att misstänka att dödsboet kan erhålla ersättningar i ett senare skede ex. i form av skatteåterbäring skall ansökan om bistånd avslås enl. 4 kap 1 § och besvärshänvisning lämnas för att sedan prövas enligt 4 kap 2 § med krav på återbetalning. Observera att makar/sambor är försörjningsskyldiga gentemot varandra oavsett om det finns äktenskapsförord eller inte.

Ansökan om begravningskostnader sker i den avlidnes namn och i den kommun där den avlidne hade sin hemvist vid dödsfallet. Det är ofta en nära anhörig som gör framställan men ansökan kan även göras av annan person eller myndighet som har befattning genom dödsbo eller begravning. Om den avlidne inte efterlämnar någon som ordnar med gravsättningen skall den ordnas av den kommun där den avlidne senast varit folkbokförd. Om den avlidne inte varit folkbokförd i Sverige skall den kommun där dödsfallet inträffade ta ansvaret för gravsättningen. Kommunen har rätt till ersättning av dödsboet för kostnaderna för anordnandet av begravningen.

Betalning av begravningskostnaderna bör som regel anstå tills boutredning eller dödsboanmälan är klar (ca 3 månader efter dödsfallet).

Gravsten

Bidrag till gravsten kan beviljas upp till 20 % av gällande basbelopp. Sedvanlig utredning genomförs.

Kyrkoavgift

Alla personer som är folkbokförda i Sverige betalar en begravningsavgift via inkomstskatten. Detta, oavsett om medlemskap i svenska kyrkan är aktuellt eller inte. I de fall en person inte är medlem av Svenska kyrkan men ändå vill ha en kyrklig begravning kan merkostnader komma att tas ut av kyrkan för att de skall utföra en traditionell begravning. Bistånd beviljas generellt inte för dessa merkostnader.

Dödsfall på grund av arbetskada eller olycksfall i arbetet

Då en person avlider på grund av arbetskada eller olycksfall på väg till eller ifrån arbetet har de efterlevande rätt till begravningshjälp från arbetsskadeförsäkringen. Detta gäller även personer som deltar i arbetsmarknadsutbildning, arbetsprövning eller annan arbetsmarknadspolitisk åtgärd. För dödsfall som beror på en skada under militärtjänst eller under vistelse på kriminalvårdsanstalt, § 12 hem eller LVM-hem. Begravningshjälp administreras av Försäkringskassan.

Kostnader som täcks av begravningsavgiften

Folkbokföringskommunen skall, i tillfälle av dödsfall, tillhandahålla:

- gravplats eller motsvarande på allmän begravningsplats under en tid av 25 år.
- gravsättning inklusive gravöppning, återfyllning och iordningställande av öppnad grav.
- transporter från det att huvudmannen övertagit ansvaret för stoftet till dess att gravsättning har skett, med undantag av transport för gravsättning utanför huvudmannens område, om inte transporten beror på ett avtal om tillhandahållande av särskilda gravplatser.
- kremering
- lokal för förvaring och visning av stoftet.
- lokal för begravningsceremoni utan religiösa symboler.

Begravningskostnad för barn

Föräldrar är försörjningsskyldiga för sina barn vilket innebär att de även skall svara för kostnaderna vid en eventuell begravning. I dessa fall görs en ekonomisk beräkning av familjens ekonomi.

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Kostnader i samband med närståendes begravning

Bistånd kan beviljas med ett skäligt belopp för deltagande i en närståendes begravning inom Sverige. Bistånd kan beviljas för resa (med billigaste färdsättet), skälig kostnad för blommor/krans och i särskilda fall även kostnad för inköp av kläder (i fall då begravningen kräver viss klädkod eller då den sökande har en mycket begränsad garderob, där inget lämpar sig för tillfället). Som närstående betraktas förälder och personer i förälders ställe, egna eller makes barn/barnbarn, make/maka/sambo, syskon, svärförälder, svåger eller svägerska.

Dödsboanmälan

Om tillgångarna i dödsboet inte täcker kostnaderna för begravning och tillhörande kostnader kan bouppteckning ersättas av en dödsboanmälan. Dödsboanmälan utförs av utsedd handläggare vid Individ- och familjeomsorgen i Orust Kommun. Dödsboanmälan kan inte ske om det råder oklarheter om boets tillgångar eller om dödsbodelägare är oeniga, inte heller om den avlidne har tillgångar i form av fast egendom eller tomträtt.

Rehabiliterande insatser/Riktat bistånd

Bistånd kan i vissa fall beviljas för förebyggande och rehabiliterande åtgärder där sökandes ekonomi inte är avgörande som bedömningsgrund. Exempel på insatser av förebyggande eller rehabiliterande åtgärder kan vara:

- kostnader för rådfrågning och rådgivning
- kostnader för undervisning
- kostnader för resor
- kostnader för fritid och rekreation (för del som inte ingår i gällande riksnorm eller omfattas av fritidspengen)
- för lägvistelse
- för rekreativ vistelse för funktionsförhindrad
- för andra insatser som bedöms angelägna utifrån den enskildes specifika behov

Bistånd för förebyggande eller rehabiliterande insatser, så kallat riktat bistånd, kan utgå med som högst 15 % av basbeloppet per år och hushåll. Delegation att fatta beslut ligger på enhetschef.

Högtidspeng

Fattigdom och långvarigt biståndsberoende slår extra hårt mot barn, som riskerar att uppleva ett utanförskap redan i tidig ålder. De knappa levnadsvillkor som försörjningsstödet innebär påverkar barnfamiljer året runt, men kan vara extra kännbara vid jul och på sommarlovet. För att bidra till att minska detta utanförskap, har Orusts kommun beslutat att ett extra bistånd skall beviljas till barnfamiljer som är berättigade till bistånd i december. Biståndet skall utges med en summa per barn, som motsvarar 0,5% av prisbasbeloppet avrundat uppåt till närmaste 50-lapp (250 kr år 2016). Biståndet skall beviljas till de föräldrar som är försörjningsskyldiga för sina barn.

För de familjer som inte firar jul, men någon annan traditionell högtid, skall ovanstående bistånd kunna beviljas till den högtiden istället.

Skulder

Bistånd för skulder³⁸ beviljas generellt inte men kan övervägas om särskilda skäl föreligger för bl.a. hyresskuld, elskuld, a-kassa eller barnomsorg. Avgörande för om bistånd ändå skall beviljas är om det är nödvändigt för att den enskilde skall uppnå skälig levnadsnivå och att skulden annars leder till allvariga sociala konsekvenser. Sökande måste i första hand se över alla alternativ för att klara av betalningen av uppkommen skuld på egen hand. I bedömningen av om särskilda skäl föreligger skall beslut fattas utifrån ett barnperspektiv.

Skuldsanering

Skuldsaneringslagen ger möjlighet för svårt skuldsatta personer att få en uppgörelse med sina fordringsägare. För personer med svåra skulder bör handläggare hänvisa till kontakt med budget- och skuldrådgivare i Stenungsund för hjälp med ansökan om skuldsanering.

Hyresskuld

Förlust av bostad och byte av boendemiljö kan för den enskilde innebära betydande svårigheter varpå en ansökan om bistånd för uppkommen hyresskuld bör behandlas skyndsamt. I bedömningen om rätt till bistånd föreligger, bör hänsyn tas till eventuella minderåriga barn, familjemedlemmarnas hälsotillstånd, bostadens betydelse för den sökandes försörjning liksom tillgången på alternativa bostäder.

Om sökande varit berättigad till men inte sökt försörjningsstöd under den tid skulden uppkommit, kan bistånd utgå till hela eller delar av skulden. Har sökande däremot haft inkomster motsvarande skälig levnadsnivå eller beviljats ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd men valt att använda beviljat bistånd till annat än vad det varit avsett för kan bistånd eventuellt ges i annan form, exempelvis genom uppgörelse med hyresvärden om avbetalning av hyresskuld där socialtjänsten medverkar genom upprättat förmedlingsmedel, upprättande av autogiro m.m. Skulle detta inte vara möjligt, och den sökande riskerar svåra sociala konsekvenser om skulden inte betalas, kan bistånd beviljas enligt 4 kap 2 § SoL (efter avslag enligt 4 kap 1 § SoL, och med krav på återbetalning enligt 9 kap 2 § SoL om den sökande väntar inkomster eller har inkomster över norm). Enhetschef har delegation på att bevilja bistånd till hyresskulder upp till 25% av basbeloppet.

Om stödinsatser inte har förutsättningar att lyckas eller inte ger resultat efter långvariga försök, kan frågan om god man eller förmedlingsmedel bli aktuell. God man utses av tingsrätten på begäran av den enskilde eller med dennes samtycke efter ansökan om eller anmälan av behov gällande god man till överförmyndarenheten. Socialnämnden kan också anmäla behov av förvaltare till överförmyndarenheten.

Om en sökande utan godtagbar anledning valt att missköta sin hyreskostnad vid upprepade tillfällen bör en restriktiv bedömning göras, även om detta skulle komma att innebära att sökande avhyses. Finns det minderåriga barn i familjen skall det framgå hur bostadssituationen löses samt eventuella konsekvenser för dem vid en eventuell avhysning.

I de fall 4 kap 1 § SoL inte är tillämplig utan bistånd till hyresskuld lämnas enl. 4 kap 2 § SoL och sökandes inkomster väsentligt överstiger normen för försörjningsstöd, skall frågan om återkrav aktualiseras. Beslut om ekonomiskt bistånd som kan komma att återkrävas skall vara skriftligt och innehålla uppgifter om den eller de omständigheter som enligt 9 kap 2 § SoL ligger till grund för återbetalningsplikten. Vid upprättande av återbetalningsförbindelse bör återbetalningsplan framgå, där belopp och tid för återbetalning klargörs.

Elskuld

Bistånd till elskuld kan beviljas om särskilda skäl föreligger. I bedömningen om särskilda skäl föreligger skall särskilt beaktande utifrån ett barnperspektiv göras. Enhetschef har delegation på att bevilja bistånd till elskulder om högst 25 % av basbeloppet.

³⁸ Att tänka på: Kan sökande själv lösa sitt problem genom egna kontakter eller borgenär? Finns borgensman som i första hand ska betala uppkommen skuld? Kan skulden avskrivas? Kan betalning skjutas fram? Kan amorteringstiden förlängas?

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Skuld för barnomsorg

Bistånd till skuld för barnomsorg kan beviljas om särskilda skäl föreligger. I bedömningen om särskilda skäl föreligger skall särskilt beaktande utifrån ett barnperspektiv, göras. Den enskilde bör kontrollera om avgiften är korrekt (vid fullt försörjningsstöd betalas ingen avgift). I vissa fall kan skuld för tidigare månader också strykas, om den enskilde inte haft betalningsförmåga, vid kontakt med handläggare för barnomsorgsavgift.

Övertrasserat konto

Bistånd till skuld som uppstått på bankkonto eller kontokort genom övertrassering beviljas inte.

Privata skulder

Bistånd för privata skulder beviljas generellt inte. Om den sökande varit berättigad till ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd men tvingats ta privatlån för att klara sin hyra eller el på grund av lång väntetid för besök hos handläggare eller varit förhindrad att uppsöka Individ- och familjeomsorgen på grund av sjukdom eller dylikt kan bidrag utgå motsvarande det försörjningsstöd som skulle utgått från den tidpunkt behovet anmäldes.

Böter

Böter är en straffpåföljd och kan därför inte betalas genom beviljat bistånd. Om indrivning av skulden sker via Kronofogdemyndigheten skall handläggare hänvisa sökande till en kontakt med Kronofogdemyndigheten för utredning om betalningsförmåga och/eller begäran om anstånd/upprättande av avbetalningsplan.

Kvarskatt

Bistånd utgår inte för skuld avseende underskott på skattekontot orsakat av att man inte betalat skatt på sidoinkomster eller betalat för låg preliminär skatt. Handläggare bör hänvisa sökande att överklaga eller begära omprövning av beslut gällande kvarskatt hos Skattekontoret och därmed få anstånd med betalning av uppkommen skuld. Anstånd kan även beviljas om betalningsförmågan är nedsatt på grund av exempelvis arbetslöshet eller sjukdom. Sökande som uppbär socialförsäkringsförmåner samt ersättning ifrån arbetslöshetskassan skall av handläggare informeras om möjligheten att söka skattejämkning (så kallad Plusjämkning).

Obetalt underhåll

Bistånd utgår inte för löpande underhållsstöd eller för uppkommen skuld för obetalt underhåll. Om underhållsstödet utgår ifrån Försäkringskassan kan den bidragsskyldige begära anstånd med att fullgöra sin återbetalningsskyldighet om denne på grund av underhållsskyldigheten inte kan klara sin försörjning. Anstånd kan även beviljas med hänsyn till andra personliga förhållanden. Anstånd beviljas för, som längst, ett år i taget. Ansökan om eftergift av uppkommen skuld kan lämnas till Försäkringskassan.

Skuld till Försäkringskassan m.fl.

Bistånd utgår inte för uppkommen skuld till Försäkringskassan eller andra myndigheter. Vid felaktiga utbetalningar ifrån ex. Försäkringskassan händer det ibland att skuld uppstår och därefter regleras vid en kommande utbetalning. Vid normberäkning tas ingen hänsyn till detta avdrag. (Exempelvis vid för högt utbetalt bostadsbidrag där den sökande underlåtit att meddela försäkringskassan korrekta inkomster). Om den sökande genom detta försätts i en nödsituation, skall socialsekreteraren ta ställning till bistånd för att förhindra en sådan, exempelvis bistånd till hyra och livsmedel. Först skall den sökande göra det som går för att minska återbetalningsbeloppet per månad, genom att kontakta Försäkringskassan.

Skuld för receptbelagd medicin

Bistånd utgår generellt för löpande månatliga delbetalningar av receptföreskrivna läkemedel även om sökande inte var berättigad till bistånd när läkemedlen inhandlades. Om skuld uppkommit utöver den löpande månadsbetalningen kan försörjningsstöd utgå endast under förutsättning att sökande varit berättigad till försörjningsstöd när delbetalningen skulle ha erlagts.

Införsel och förbehållsbelopp

Då Kronofogden driver in fordringar genom exempelvis genom löneutmätning eller införsel fastställer Kronofogden ett belopp som den betalningsskyldige får behålla för egen och familjens försörjning, ett så kallat förbehållsbelopp. Detsamma gäller när en arbetsgivare kvittar fordringar mot lön. Även avgifterna inom handikappsomsorgen fastställs med hänsyn till förbehållsbelopp.

Försörjningsstöd bör inte utgå till vanliga levnadskostnader eller hyra om en person har införsel ifrån Kronofogden då förbehållsbeloppet som Kronofogden kommit fram till skall motsvara en skälig levnadsnivå och därmed säkra den sökandes behov. Det kan i vissa fall dock vara motiverat att undersöka om förbehållsbeloppet kan justeras.

I avvaktan på att korrigeringar av avgifter eller förbehållsbelopp kan göras bör den sökande beviljas ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd.

Nedsättning av kommunala avgifter m.m.

Innan handläggare fastställer om rätt till ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd föreligger, bör det klargöras om exempelvis förbehållsbelopp, vid utmätning, eller avgifter för sociala tjänster så som barnomsorg med mera, är korrekta i förhållande till sökandens ekonomiska situation. Finns det möjlighet att få avgifterna sänkta eller eventuellt förbehållsbelopp höjt?

Avsteg ifrån gällande riktlinjer enligt 4 kap 1 o 2 §§ SoL

Riktlinjer för prövning av ekonomiskt bistånd är av generell karaktär och kan därför inte täcka in alla de situationer som kan uppstå. Olika skäl kan föreligga för att avsteg från de generella riktlinjerna kan behöva göras. Exempel på sådana skäl kan vara hinder (i synnerhet psykosociala) att kunna se och ta konsekvenserna av sitt handlande.

Lika lite som det går att få generella riktlinjer att täcka alla situationer, är det möjligt att ange alla där avsteg kan göras. I många fall är det en bedömningsfråga om och i så fall hur avsteg skall göras.

Delegation för beslutsfattande gällande avsteg ifrån gällande riktlinjer kan göras av enhetschef högst två gånger per hushåll och år, till en sammanlagd summa av högst motsvarande 25 % av gällande basbelopp. Insatser därutöver skall avgöras av utskottet för omsorg.

Bedrägeri

Sökande som vilseleder Individ- och familjeomsorgen gällande ekonomiska eller andra förhållande och därigenom förmår nämnden att utbetala ekonomiskt bistånd, gör sig skyldig till bedrägeri. Ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd som utbetalats på felaktiga grunder kan komma att återkrävas enligt 9 kap 2 § SoL. Krav på återbetalning av ekonomiskt bistånd som utgått på felaktiga grunder kan ej regleras genom kvittning mot kommande utbetalning av bistånd.

Individ- och familjeomsorgen bör pröva frågan om felaktiga uppgifter och pröva om frågan bör polisanmälas eller om skadeståndstalan ska föras. Som huvudregel gäller att den som misstänks för bedrägeri skall anmälas om inte mycket synnerliga skäl föreligger som motiverar att anmälan uteblir.

Anmälan gällande misstänkt bedrägeri kan anmälas till åklagarmyndighet eller polis utan att bryta mot offentlighets- och sekretesslagen. Utskottet beslutar om polisanmälan för bedrägeri. Utskottets sekreterare expedierar utskottets beslut inklusive utredningen till polismyndigheten.

BILAGA 1

HÖGSTA GODTAGBARA BOENDEKOSTNAD FR O M 2015

1-2 vuxna	6000:-
1-2 vuxna + 1 barn	7000:-
1-2 vuxna + 2 barn	8500:-
1-2 vuxna + 3 barn	10 500:- +1500 kr per barn därutöver

Dessa boendekostnader är anpassade till förhållanden inom Orust kommun. För att ta fram dem, har *Försäkringskassans föreskrifter om genomsnittlig och högsta godtagbara bostadskostnad för år 2015* varit ett underlag att utgå ifrån. Försäkringskassan listar såväl genomsnittlig bostadskostnad som högsta godtagbara (för Försäkringskassan), för olika typer av kommuner. Försäkringskassan har olika tabeller för Storgöteborg, Storstockholm, kommuner med över 75 000 invånare och övriga kommuner (med färre än 75 000 invånare).

Nedan följer tabellerna som Försäkringskassan använder gällande mindre kommuner:

Genomsnittlig boendekostnad enligt FK

Kommuner med färre än 75 000 invånare

1 - 2 vuxna	4 725
1 - 2 vuxna och 1 barn	5 975
1 - 2 vuxna och 2 barn	7 150
1 - 2 vuxna och 3 barn	8 700
1 - 2 vuxna och fler än 3 barn	8 700 + 1 175 per barn utöver 3

Högsta godtagbara enligt FK

Kommuner med färre än 75 000 invånare

1 - 2 vuxna	6 750
1 - 2 vuxna och 1 barn	8 075
1 - 2 vuxna och 2 barn	10 100
1 - 2 vuxna och 3 barn	12 625
1 - 2 vuxna och fler än 3 barn	12 625 + 2 025 per barn utöver 3

De faktiska boendekostnaderna i kommuner runt om i landet som har färre än 75 000 invånare varierar mycket, beroende på tillgång till hyresrätter osv. Försäkringskassans riktlinjer kan inte tas som underlag rakt av, men användas som utgångspunkt för att hitta en rimlig högsta godtagbara kostnad. Försörjningsstöd skall tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå och som utgångspunkt kan man ha för ögonen vad en låginkomsttagare på orten kan kosta på sig. På Orust kan det vara svårt att hitta bostäder till en låg kostnad. Därmed är det inte rimligt att använda den genomsnittliga kostnaden som högsta godtagbara. Därför har den genomsnittliga tabellen använts med ett tillägg om ca 20% (med avrundning till närmsta jämna 500 kr).

BILAGA 2

Rutiner för beviljande av ekonomiskt bistånd till tandvård

Kostnadsförslag skall alltid skickas till den enskilde som i sin tur ansöker hos socialtjänsten om ekonomiskt bistånd. Kostnadsförslaget skall omfatta endast nödvändig tandvård.

Vid behov skickas kostnadsförslag till förtroendeläkare för bedömning av rimlighet.

Faktura skall ställas till den enskilde direkt efter varje behandlingstillfälle. Den enskilde tar kontakt med socialtjänsten och gör en formell ansökan varje gång personen får en delfaktura. Förhållandena för den enskilde kan under en behandlingsperiod förändras så till vida att han/hon själv har inkomster som klarar kostnaden för tandvård.

Så länge den enskilde är i behov av ekonomiskt bistånd från socialtjänsten kommer kostnaden för tandvård att tas med som en godkänd utgift upp till beviljat maxbelopp, biståndet skall tidsbegränsas.

BILAGA 3

Barnperspektivet – checklista

Checklista för aspekter att tänka på vid utredningen:

- **Familjeförhållanden**
 - Antal barn och barnens ålder
 - Vårdnaden
 - Boende
 - Umgänge
 - Finns dom/avtal angående ovanstående
- **Bostad**
 - Hur sover barnet, har han/hon egen säng
 - Har barnet en egen vrå/eget rum
- **Arbete/sysselsättning**
 - Närheten till skola/dagis
 - Fritid
 - Vid lov – sysselsättning/aktiviteter
- **Hälsa**
 - Barnets hälsa
- **Bedömningar**

Ha i beaktande hur barnet påverkas av beslut som rör familjen och barnet. Det kan till exempel röra beslut om att en familj måste flytta för att sänka sina bostadskostnader. Om en flytt innebär att ett barn måste byta skola eller får långt till sina vänner, bör detta tas med som en faktor i bedömningen. Detsamma gäller om huruvida krav skall ställas på att en förälder söker arbeten som ligger långt från hemorten.
- **Beslut**

Skilj ut beslut som är riktade speciellt till barnet (ej familjens gemensamma ekonomi enligt riktlinjerna). Om förhöjd norm beror på barnets bästa, skall detta framgå av dokumentationen. Vid beslut om att bevilja bistånd för att undvika nödsituation (till exempel att bevilja bistånd till hyresskuld och elskuld) vägs också barnets situation in, och det skall framgå av dokumentationen att barnets bästa har beaktats.

INDEX

- 4 kap 2 § SoL, 6
- Aktivitetsersättning, 24
Aktivitetsstöd, 24
Akuta nödsituationer, 35
Andrahandskontrakt, 39
Anhöriginvandrare, 21
Arbetskonflikt, 17
Arbetslösa, 11
Asylsökande, 19, 20
Avgifter inom omsorgerna, 50
Avslag, 10
Avsteg, 57
- Bankmedel, 27
Barn- och ungdomsförsäkring, 33
Barnomsorgsavgift, 50
Barnperspektiv, 60
Barnperspektivet, 9
Bedrägeri, 57
Begravningskostnader, 51
Beräkningsperiod, 22
Bil, 48
Boendekostnad, 36, 37, 58
Bostadskostnad under fängelsevistelse, 40
Bostadsrätt, 37
- Cykel, 47
- Dator, 46
Delad bostad, 40
Dubbelhyra, 38
Dödsboanmälan, 53
- Egenföretagare, 17
Elkostnader, 37
Elskuld, 55
Etableringsersättning, 20
- Fackföreningsavgift, 42
Fastighet, 38
Fickpengar, 51
Flytt, 36
Flyttkostnader, 49
Fotboja, 18
Frikort, 43
Fritid/lek, 32
Fritidspeng, 32
- Förbrukningsvaror, 33
Förlorad plånbok, 35
Förskott, 24
Förskott på förmån, 6
Försäkringsersättningar, 26
Föräldrapenning, 25
Föräldrar, 14
- Gemensam vårdnad, 14
Gemensamma hushållskostnader, 33
Glasögon, 45
Graviditetspenning, 25
Gravsten, 52
- Handikappersättning, 26
Hemförsäkring, 41
Hemmaboende, 39
Hemmaboende barns inkomster, 27
Hemresa, 49
Hemutrustning, 45, 47
Hygien, 33
Hyresskuld, 54
Högtidspeng, 53
- Införsel, 56
Inkomster, 23
Institutionsvård, 51
- Jobbstimulans, 9, 29
- Klädbidrag, 47
Kläder/skor, 31
Koloni- och feriehemsvistelse, 49
Kompetenshöjande verksamhet, 8, 11
Kompletterande utrustning, 46
Kontraktsvård, 18
Kriminalvård, 18
Kyrkoavgift, 52
- Legitimation, 47
Linser, 45
Livsföring i övrigt, 6
Livsmedel, 31
- Makar, 14
Matdistribution, 50
Medicin, 43
Medier, 33

Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

- Missbruksvården, 18
Motorfordon, 28
Nedsättning av försörjningsstödet, 9
Normöverskott, 27
Närstående penning, 26
Närståendes begravning, 53
- Papperslösa, 20
Parkeringsplats, 37
Pass, 51
Pensionär, 17
- Realiserbara tillgångar, 27
Rehabiliterande insatser, 53
Rekreationsresa, 49
Reparationskostnader, 51
Resor, 41, 48
Riksnorm, 7
Riktat bistånd, 53
Rådtrum, 36
Rätt psykiatrisk vård, 18
- Sammanboende, 14
Semester, 49
SFI – svenska för invandrare, 14
Sjuka, 12
Sjukersättning, 24
Sjukresor, 44
Sjukvård, 43
Skadestånd, 26
Skattejämkning, 30
Skulder, 54
Skuldsanering, 54
- Socialförsäkringsförmåner, 30
Startutrustning, 45
Statlig lönegaranti, 21
Studentkläder, 47
Studering, 13
- Tandvård, 44, 59
Telefonkostnader, 50
Tillfällig föräldrapenning, 25
Traktamenten, 27
TV, 46
- Umgängesbarn, 34
Umgängesresor, 49
Umgängesrätt, 15
Underhåll, 55
Uppehållsrätt, 19
Uppehållstillstånd, 20
Utlänningar, 19
- Vistas utomlands, 17
Vitvaror, 46
Våldsutsatta kvinnor/män, 15
Vårdavgift, 50
Vårdbidrag, 26
Växelvist boende, 14
- Återkrav, 10
- Äldreförsörjningsstöd, 26
- Överklagan, 10
Övertrasserat konto, 55